

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 677.

CHICAGO, ILL., dne 2. septembra (September 2nd), 1920.

LETO—VOL. XV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

VPRAŠANJE TAKTIKE.

O nobenem vprašanju se med socialisti ne razpravlja toliko, kakor o vprašanju taktike. Nobena stvar ni delavstva tako razdvojila, kakor nesoglasja o taktiki.

Mi smo socialisti, ker hočemo nadomestiti sedanji kapitalistični sistem s socialističnim sistemom. Mi se borimo proti sedanjemu sistemu izkoriščanja, ki je odgovoren za profitarstvo, vojne, zločinstva itd., odgovoren za vsa zla, ki imajo svoje korenine v temeljih, na katerih sloni kapitalistični družabni red. Ta red je treba poraziti, iztrebiti ga v koreninah. Bolezni se zdravijo najuspešnejše, ako se odpravijo vzroki, ki jih povzročajo. Kapitalizem je vzrok boleznim, na kateri trpi človeštvo. Ta vzrok je treba odpraviti, toda kako? Bogastva, ki so danes v posesti peščice privilegirancev, naj se podružabi v korist splošnosti. Producenti, to je delavstvo vseh strok, naj tudi uživa sadove svojega dela. In sedaj je tu vprašanje, kakih pótov naj se delavstvo poslužuje za doseg tega cilja. Tu se pa razhajajo pota. Treba se je poslužiti najenergičnejših sredstev, če hočemo strmoglaviti obstoječi družabni red, pravijo ekstremisti. Konservativni elementi v delavskem gibanju so za počasen razvoj, od stopnje do stopnje. Realni socialisti pa so strategji v boju družabnega razvoja. Trezno in pazno pregledajo svoje moči, razmere v deželi, moč nasprotnika, pa si uravnavajo po tem svojo taktiko. Če moremo danes nekaj doseči, bomo prilikoma izrabili. Kaj tudi pomaga najbolj revolucionaren program, obris najrevolucionarnejše taktike, če pa ni dovolj jake armade, ki bi jo izvedla. Besede ostanejo na papirju, ki je mrtva materija, boj pa potrebuje armado živih ljudi. Ameriška socialistična stranka je za volilni boj in veruje v politično akcijo. Ako je ameriško delavstvo zrelo za socialistično revolucijo, jo lahko izvede v jeseni na volilni dan. Ako ni, je manjšina v današnjih razmerah tudi na barikadah ne bo izvedla. Z volitvami lahko dosežemo vsaj delne zmage. S prenapetim revolucioniziranjem pa se igra v roko reakciji. Delavstvo mora razumeti en nauk: Da ne more doseči ničesar, kar presega moči razredno zavednega delavstva. V boju podleže vedno slabejša sila. Socialisti delujejo za pridobitev mase delavstva v svojo organizacijo, da jo izobrazijo v socialističnih naukih. Na ta način se večja moč socialistične armade, ki pritiska na kapitalistične stranke za uvajanje reform; kakorkoli so te reforme neznatne, jih pametno delavstvo nikdar ne zametuje. Načrt za stavbo ni treba risati dolgo časa. Da se jo zgradi,

pa zahteva število ljudi in več časa. Program in zahteve stranke se lahko sklenejo in spišejo v par dneh. Izvesti načrte pa vzame desetletja dela in bojev. V evropskih državah je zahtevalo delavstvo volilno pravico. Dobilo jo je stopnjema, in po velikih bojih je doseglo splošno, enako in tajno volilno pravico, ki je bila za predvojne čase velikanska pridobitev. Tako je bilo tudi z drugimi reformami. V novejšem času se delavstvo za uveljavljanje svojih zahtev zelo poslužuje industrialne akcije. Toda povsod, kjer se poslužuje te taktike, ne zametuje niti najmanj politične akcije.

Ruska revolucija, ki se je razvila v svojih razmerah, ki pa niso enake razmeram v drugih državah, je glede na taktiko pospešila razdvojenje socialističnih organizacij. Ekstremisti so mislili, da se revolucija lahko povsod izvede in proglasi diktatura proletariata. Na Ogrskem in na Bavarskem so to poskusili, kratki proletarski diktaturi pa je sledil polom. Ekstremisti so šli predaleč in zato je bil padeč nazaj toliko večji.

V Ameriški socialistični stranki so med vojno in prvih časih po vojni dobivali ekstremisti vedno več moči. Zametavali so politično akcijo, blatili vse, kar se ni strinjalo z njimi in prisegalo njihovem evangeliju, dokler ni prišla katastrofa.

Posledice notranjih bojev v stranki iz tistih časov so znane. Ustanovljene so bile dve komunistične stranke, kajti pri ekstremistih ni bila sloga še nikdar doma. V njihove vrste je prišlo veliko število provokaterjev in vohunov. Reakcionarji so izrabili komuniste za svoje namene, razbiti najprvo socialistično stranko, pozneje uničiti vse ostalo delavsko gibanje, voditelje in nedržavljanke, ki so aktivni v radikalnem gibanju pa pozapreti in deportirati Mnogo aktivnih, poštenih sodrugov med ekstremisti je prišlo v neprimerno. Progoni so bili na dnevnem redu. Malo številno komunističnih lističev je prenehalo izhajati, in kar jih še eksistira, se razširjajo po "podzemskih" potih. Vodstvo obeh komunističnih strank je podajalo izjave, da ima komunistična stranka 40 tisoč in komunistična delavska stranka 30 tisoč članov. To je že precejšnje število, ki bi bilo v sedanjih bojih socialistične stranke lahko močan faktor, ako bi se njihovo članstvo držalo taktike, po kateri se v ameriških razmerah more delati. Toda stranka, oziroma vodstvo stranke jim ni bilo dovolj revolucionarno, zato so ji napovedali boj. Ameriškim kapitalistom in uradnikom justičnega departamenta je bilo to ljubo. Če se razbije stranka,

ki je zgrajena na podlagi kot jo je imela socialistična stranka, bi končno ne bilo težko razbiti rahle organizacije komunističnih strank. V vodstvu socialistične stranke je ostala zmernejša struja, dasi se ni popolnoma iztrebila ekstremistov. Toda prvotajoča organizacije socialistične stranke po raznih državah Unije so razpadle, ker jih je v to prisilil notranji boj, progoni, provokacije in nasilstva. Stranka mora sedaj takorekoč znova graditi svojo stavbo z velikimi napori in žrtvami.

Pred par meseci pa se je nekje v Zedinjenih državah, ravno kje, tega ne ve niti Palmer, vršil sestanek zastopnikov obeh komunističnih strank. Okoli šestdeset delegatov je zborovalo tajno za zaprtimi vrati nekje v osrednjem zapadu. Za delegate so bili izbrani najzaupnejši člani, izmed katerih je bilo približno polovica inozemcev in polovica Američanov. Noben list ni vedel za to zborovanje in glasilo komunistov "The Communist", ki izhaja nekje, v katerem kraju, to vedo le izdajatelji, piše, da je to zborovanje doseglo vsaj ta uspeh, da ni bilo navzočih Palmerjevih agentov. Konvencija, če jo hočemo tako imenovati, je bila burna, in večkrat je bila v nevarnosti, da se vsled nesoglasij razbije predno bo storile kake zaključke. Ekstremisti so tudi na zborih med seboj ekstremisti. Po šestdnevnem zborovanju se je ustanovila iz obeh prejšnjih komunističnih strank "zedinjena komunistična stranka", v izvrševalni odbor pa so bili izvolili deset članov, po pet od vsake stranke. Vsa imena odbornikov so naznanjena v komunističnem glasilu s psevdnimi, da se jih varuje pred zasledovanjem oblasti.

Komunistično gibanje v Ameriki je dobilo glavno zaslombo v tujejezičnih federacijah, ki so preje spadale k ameriški socialistični stranki, med njimi je imela prvenstvo ruska federacija. Toda zadnja komunistična konvencija je izključila te federacije in na zborovanju niso bile zastopane kot take, medtem ko se ga zastopniki ruske komunistične federacije niti niso udeležili. Zedinjena komunistična stranka noče imeti ničesar skupnega s federacijami jezikovnih skupin, "ker ogrožajo centralizem organizacije in edinstveno akcijo." Tujejezične federacije so torej ostale izven zedinjene komunistične stranke in kdor je bil navzoč na prvih konvencijah obeh komunističnih strank v Chicagi prošlo poletje, je lahko napravil zaključek, da bo do tega poloma prej ali slej moralo priti.

Za sprejemanje novih članov je zd. kom. stranka sprejela sledečo točko: "Aplikant bo sprejet z največjo pažnjo in le če bo priporočen po dveh članih, ki pa morata biti v stranki najmanj tri mesece, razun v krajih, kjer še ni organizacije. Vsak aplikant bo član za poskušnjo skozi dva meseca, ki bo imel pravico govora ne pa glasovanja... Aplikant bo sprejet le, če bodo člani glasovali soglasno za sprejem."

Stranka se ne bo udeležila letošnjih volitev, ampak se bo omejila na propagatorično in izobraževalno delo in na ustanavljanje delavskih odborov v tovarnah in vseh drugih obratih. Člani stranke, ki so tudi člani Ameriške federacije dela, morajo delova-

ti z vsemi močmi za razbitje te organizacije. Mnogi delegatje so obsojali tudi I. W. W., ker se s taktiko te organizacije ne bo moglo izvesti revolucije, dasi ravno je tudi konvencija zd. kom. stranke sprejela načelo industrijalnega unionizma.

Ves kamoflažiran zapisnik te konvencije je žalosten pojav razdora v ameriškem delavskem gibanju in ob enem osvetljuje politične in gospodarske razmere v tej deželi. Z velikim pompom se je pričela konvencija komunistične stranke dne 1. septembra zadnje leto in z gromovitimi govorancami so nastopali delegatje na konvenciji levega krila, ki se je okoli 4. septembra zadnje leto nadelo ime "komunistična delavska stranka". Med delegati pa so se mešali provokatorji, nekateri so prišli celo v odbore, in so navdušeno propagirali za revolucijo. Mešto revolucije pa je prišla reakcija in ostanki komunistov se morajo zbirati v skritih prostorih, svoje časopise morajo tiskati prikrito in jih cirkulirati po podzemskih potih. Kakor v stari carski Rusiji!

Ko smo mi pisali, da je ta taktika voda na mlin vladnih agentov provokaterjev, so nekateri trdili, da samo mi vidimo provokaterje, ki pa jih med komunisti v resnici ni. Mi smo rekli, da so med komunisti mnogi pošteni ljudje, ki so se utrdili v mnenju, da se s taktiko socialistične stranke proletarijat ne bo nikdar osvobodil, zato je treba vzeti stranko iz rok takratnega vodstva "za revolucionarni socializem": hoteli so pospešiti razvoj nenaravnim potom, zato so doživeli razočaranje, delavsko gibanje pa je trpelo posledice. Vsaka ekstremna taktika vzbuja odpor vladajočih in vladajoči so imeli moč, s katero so se komunisti in vse delavsko gibanje, vsi boreci za delavske pravice, dobro seznanili.

Mnogi sodrugi, ki so jih ekstremisti nazivali z izdajalci delavstva, so danes na delu, da vspostavijo organizirano moč socialistične stranke na staro stališče. V mnogih krajih Zedinjenih držav se še niso obnovile socialistične organizacije in kjer teh ni, tudi nihua kdo voditi propagande za socializem. Organizatorji potujejo po deželi, da pomagajo ustanoviti nove postojanke. Fraz pijani ljudje se iztrezujejo. Butali so z glavo ob zid, ki je ostal nepoškodovan, medtem ko za glave to butanje ni bilo zdravo.

Socializem kot cilj je lahko povsod enak. To se pa ne more reči o taktiki, ki je vedno odvisna od razmer, ne pa od proglosov. Delavstvo v Ameriki bo izvojevalo socialistično družbo s taktiko, kakršno bodo narekovale ameriške razmere. Določiti taktiko, pa ne jemati v poštev obstoječih razmer, je absurdno. Organizirajmo maso in jo izobrazimo, da bo vedela, kaj je socializem, za boj pa se poslužimo potov in sredstev, s katerimi se v obstoječih razmerah lahko dosega uspehi. Če se ne upošteva tega, se doseže le neuspehe.

Naša taktika v sedanjih razmerah je volilni boj in jačanje socialistične organizacije. Kaj bo naša taktika čez deset let, bodo narekovale razmere kakršne bodo takrat. Merodajna za taktiko mora biti edino njena uspešnost. Seveda se bodo kulturni ljudje rajše posluževali kulturnih sredstev, kakor barbarskih, rajše umnega, kakor krvavega boja;

ali razumeli bodo, da ni izbira sredstev vedno odvisna le od njih, temveč vplivajo na to mnogi in raznovrstni faktorji, ne v zadnji vrsti nasprotniki in njih način boja in odpora.

Želeti je, da pride med delavstvo po dosedanjih izkušnjah več razumevanja za trezno delo. Šola izkušenj je včasih draga, toda je koristna, ako se prizadeti iz nje nauče spoznavati napake, in se ji ogibljujejo v bodočem delu.

Živimo v kritični dobi, ki zahteva treznega, premišljenega dela socialističnih elementov. Od ameriških sodrugov je odvisno, dali bodo obnovili vse socialistične postojanke širom Zedinjenih držav za socialistično delo. Od nas, vsega zavednega jugoslovanskega delavstva pa zahteva dolžnost, da se reorganizirajo vsi klubi, ki so nekdanj obstajali in kjer jih ni bilo, naj se ustanove novi. Socialistična misel v Ameriki bo napredovala. Plodovito polje je tukaj. Obdelujmo ga, sejajmo socialistično seme, da homo želi socializem.

Svoboda žene.

Šestintrideset državnih legislatur je končno ratificiralo devetnajsti dodatek k ustavi Zedinjenih držav in državni tajnik v Washingtonu slovesno razglša, da imajo odslej žene volilno pravico v vseh zadevah kot moški. Po dolgem boju je žena politično svobodna.

Ko so pred okrog stoinštiridesetimi leti delali ustavo ameriške republike, so zapisali, da ima le državljani moškega spola volilno pravico. Le mož je bil tisto višje bitje, ki je smelo odločevati o zadevah javnega življenja; žena je bila v političnem življenju na stopnji zamorskega sužnja in Indijanca.

V stoštiridesetih letih se je torej ustava popravila v toliko, da se žena smatra za enakopravno bitje z moškim.

To je natančno v soglasju z razvojem vsega življenja žene.

Tisočletja je bila žena nižje, manjvredno bitje — bitje, ki ni za drugo na svetu, kakor da rodi in vzgaja otroke, opravlja najtežja dela in nasičuje zmagovalce. To vidimo v religijah, ki so najlepše arealo nekdanjih temnih časov. Krščanstvo, ki si je izposodilo stari testament od židov, je prikazalo prvo ženo kot zapeljivko moškega. Prvi mož je bil po krščanski veri nedolžno dete in žena je bila tisti hudič, ki ga je zapeljal! . . . Na ta način so degradirale ženo vse orijentalne vere, ki so več ali manj v sorodu s krščanstvom.

Etnologi, ki opisujejo staro človeško družbo, pravijo, da je bila žena svobodna v barbarski dobi, to je v času rodovinske organizacije in primitivnega komunizma. Ob pojavu civilizacije in politične države ter privatnega lastništva pa najdemo tudi ženo med privatno lastnino. V Atenah in Rimu, "dveh svetlih točkah" prve civilizacije, je bila žena sužnica moža, ki je bil v eni osebi njen soprog.

absolutni gospodar, zakonodajalec, sodnik in rabelj, če je bilo treba izvršiti nad njo smrtno kazen.

Tak je bil začetek civilizacije in vzvišene monogamije za ženo.

Krščanska cerkev, ki je bila glavni steber srednjeveški državi in fevdalistični organizaciji družbe, je ponižala ženo do skrajnosti. Dolgo časa so se cerkveni očaki celo prepirali, dali je žena sploh človek; končno so se zedinili, da ima tudi žena dušo in da je potemtakem človek, toda pritiskali so ji simbol vsega, kar so smatrali za najgrše in najumazanejšo v božjem stvarstvu.

Velika doba reformacije, katero je zapečatila francoska revolucija, je sicer pretresla ves svet, ali ženi še ni dosti pomagala. Ko je zavladal parlamentarizem s politično demokracijo vred, je žena toliko napredovala da je postala z možem enakopravna pred zakonom; to se pravi, da soprog ni smel več biti sodnik in rabelj svoje žene, temveč je moral to "pravico" odstopiti javnemu sodišču.

In danes, ko pretresajo svet nove revolucionarne sile in ko se pojavlja na obzorju industrijalna demokracija, je žena priplezala komaj do kantona volilne pravice, katero uživa moški že 140 let.

Skoraj do zadnjega časa pred svetovno vojno je veljal nazor, da žena spada v kuhinjo. Ampak kapitalistični sistem je že pred nekaj desetletji pogljal ženo iz kuhinje v tovarno. Svetišče doma, v katerem je bila žena izolirana in kjer ji je bilo odkazano delo v kuhinji, pri otrocih, na polju — je že davno pogazil mamon kapitalizma, ki je uklenil v mezno sužnost tudi žene in hčere delavcev. Na stotisoče omoženih žena in deklet je uposlenih v raznih ameriških industrijah in ta ogromna armada narašča dnevno. Žena ima svoje mesto v kuhinji in tovarni — in prej v tovarni kot v kuhinji!

Prišla je vojna. Milioni očetov in sinov so odšli na fronto, matere in hčere so pa napoile tovarne za strelivo. Brez malega vsa evropska industrija je bila v rokah ženstva. Nazadnjaški političarji v Angliji, ki so prej zasmehljivo odbijali sufražetke, češ da morajo pokazati zmožnost moškega dela predno smejo zahtevati politično enakopravnost, so osramočeni priznali, da so angleške žene dobro prestale izkušnjo tekom vojne — in dali jim so omejeno volilno pravico.

Žene v Ameriki niso zaostajale. Na vseh koncih in krajih jim je bilo priznано, da so izvršile "njihov delež za zmago demokracije."

Demokracija je zmagala in žene so dobile volilno pravico v — Nemčiji, ne v Ameriki! Ko je šlo za hinavsko, lažnivo prohibicijo, so legislature ratificirale dotični amendment v nekaj mesecih, ampak z žensko volilno pravico je bilo drugače. Treba je bilo dve leti ponovnega boja in pritiskanja na političarje starih strank, ki še zdaj pravijo, da žena ni zrela za državljanske pravice, čeprav priznava, da je zrela za garanje v tovarni.

Naposled je moralo priti tudi to. Kakšen bo učinek ženske volilne pravice na ameriško politično življenje?

Število volicev se pomnoži za okroglo dvajset milijonov. Socialistični glasovi narastejo vsekakor za več kot milijon glasov. Računati je pa treba tudi z nazadnjaškim ženskim elementom, ki je gotovo večji od zavednega ženstva. To pomeni, da na drugi strani naraste tudi volilna moč kapitalističnih strank. Zdi se, da so kapitalisti začasno dobili veliko rezervo volilne mase, ki jo izkoristijo proti delavski stranki. Velika masa ženstva je po vzgoji konservativna in ta masa je na žalost doma v delavskem in farmerskem razredu. Socialistična stranka bi morala podvoiti svoje agitatorične sile, da vsposobi delavsko ženo za njeno politično nalogo, ako stranka hoče, da ne bo volilna sila delavskih žen služila reakciji.

Žena je dobila volilno pravico. Ali je zdaj svobodna?

Ne! — Žena še ni emancipirana. Politične sile danes več ne odločujejo, pač pa gospodarske. Politična demokracija je postala farsa. Kdor ni slep, lahko vidi. Voditelji kapitalističnih strank se najbolj zanimajo za milijone dolarjev, ki jih zbirajo v njihovih volilnih skladih. Čim več je dolarjev tem več bo glasov pri volitvah. Tako računajo. In ne motijo se. Velike industrijalne in denarne sile, ki kontrolirajo življenska sredstva milijonov ljudi, grede za tem, da kontrolirajo tudi politično mišljenje in glasove teh ljudi. Politična demokracija je postala dekla gospodarske in industrijalne avtokracije.

Volilna pravica ne bo osvobodila žene iz gospodarske sužnosti, ako dopusti, da bo ta njena pravica služila kapitalistom v podaljšanje njene lastne sužnosti.

Svoboda žene je še daleč od nje — namreč svoboda proletarske žene. Veliko se govori in piše o gospodarski svobodi, toda malokdo se upa spregovoriti na glas, kaj pravzaprav pomeni ta svoboda za ženo.

Prava svoboda žene pride še le tedaj, ko bo gospodarsko neodvisna od moža, ko si bo sama volila poklic, ki jo veseli, ko bo gospodar čez svoje telo in si bo sama volila materinstvo, ko bodo njeni otroci plod resnične ljubezni in ko ji družba odvzame najtežje breme s pleč — mukotrpno vzgojo otrok.

O tej, svobodi se pa danes še ne sme govoriti! Žena sama ne veruje vanjo, kajti njena tisoč in tisoč letna sužnost jo je tako omrtvila, da misli, da je najbolj srečna, če more garati dvajset ur dnevno in prejemati udarce za plačilo . . .

Saj so žene, ki so se protivile volilni pravici do zadnjega; niso je marale in so rekle, da se žena "ne sme umazati s politiko".

Zakaj se čudimo? Ali niso bili med zamorskimi sužnji tudi taki, ki so prosili Lincoln, da jih naj ne osvobodi, ker nočejo svobode? Ali ni danes na tisoče mezdnih sužnjev, ki pomagajo kapitalistom, da jih obdržijo v nadaljni sužnosti?

Taka je usoda sužnih duš! — O ne, žena ne bo svobodna, dokler ne pade sedanji kapitalistični si-

stem in dokler ne zavlada industrijalna in gospodarska demokracija. Prava svoboda čaka ženo v bodoči družbi, ki bo socialistična. Socializem bo šele osvobodil ženo.

Sedanja naloga razredno-zavednega delavstva pa je, da izobrazuje ženo in jo pripravlja za veliko dobo. Delavska žena in dekleta mora uporabiti politično moč, ki ji je zdaj dana, za dosego resnične emancipacije.

Slovenske žene in dekleta, naprej! Ne zaostajajte! V politično organizacijo! Pristopajte v socialistično stranko!

ODSEVI DNEVA.

Prvi dan v avgustu leta 1914 se je pričela vojna, ki se je pozneje razvila v svetovno vojno. Dne 10. avgusta 1920 pa je bil podpisan mir s Turčijo in s tera je bila svetovna vojna "tehnično" končana. Turčija, ki je podpisala mir, ne eksistira. Kar je še ostalo od nekdanj mogočne Turčije, je v vojni proti zaveznikom in njihovi demokraciji. Ko se je podpisal s Turčijo, to je s turško vlado, ki so jo postavili zavezniki, mir, se je na mirovni pogodbi čitalo, da je mir; originatorji pogodbe pa so morda pomotoma izpustili fakt, da je ta mir le na papirju.

V vojni za demokracijo je izgubilo dvanajst milijonov evropskih otrok svoje roditelje. Med temi jih ima Rusija 4,000,000 in Nemčija 3,000,000. Zapadna civilizacija smatra, da se Rusiji lahko privošči še več sirot in marljivo skrbi, da se njihovo število zvišuje. Noben mir, tudi carigranski ne, ne ublaži gorja, ki so ga doživeli milijoni sirot po krivdi monarhizma, avtokracije in kapitalizma. Kadar ti otroci dorastejo, jim bodo socialisti pojasnili, kdo so krivci, ki so povzročili njihovo nesrečo. Ako bodo razumeli vzroke, ki so jih pahnili v največje trpljenje, bodo skrbeli, da ne padejo njihovi otroci po krivdi kronanih in nekronanih vladarjev v enako gorje. 12 milijonov agitatorjev je že močna armada, ki bi bila v veliko pomoč sovražnikom sedanjega družabnega reda. Toda te sirote so danes večinoma v raznih sirotiščih, kjer jih vzgajajo za lojalne člane sistemu, ki je povzročil, da morajo biti v sirotiščih. In ljudstvo tako rado pozablja vse, kar je doživelo hudega in čaka, da pridejo nanj druga gorja. Samo, da je semintja kaka kapljica veselja, pa se pozabijo dnevi groze in trpljenja.

Medtem, ko se vojna na rusko-poljski fronti nadaljuje s pomočjo najmodernejšega morilnega orožja, ko švigajo brezžične depeše okoli sveta, ko se izpolnjuje vožnja po zraku, ko astronomi odkrivajo nove svetove, se gode v Templemoru na Irskem čudeži, ravno tako kakor takrat, ko svet še ni poznal elektrike, lokomotiv, telefona in drugih iznajd človeškega razuma, ampak je verjel samo v čudeže in v kazni božje. Ni dolgo tega, komaj dva meseca, ko se je nekim pobožnim prebivalcem južne Italije prikazala Mati Božja. Na Irskem so tudi pobožni

ljudje in moderne brzojavne naprave poročajo svetu vesti, kako krvavé svetniki v stanovanju Tomaža Divana v Templemoru. Bolniki, ki prihajajo k njemu in prosijo pomoči od krvavečih svetnikov, nenadoma ozdravljajo. Tisoči in tisoči so prišli, da vidijo čudež. Vsa stanovanja so oddana, vse sobe prenapolnjene pobožnih ljudi in živilske zaloge so v mestecu izčrpane. Dobre oblasti so poskrbele, da se romarjem preskrbi živeža iz okoliških krajev; svetniki, dasiražno leseni ali iz kovin, čudežno krvave in ozdravljajo bolnike, nimajo pa moči preskrbeti živeža svojim častilcem. Zakaj nimajo svetniki tudi moči nasititi lačne romarje, naj mi pojasni Kazimir Bojeviti v poizvedovalnem kotičku svojega dnevnika, ki čudežno izhaja enkrat na dan, ki je 112 ur dolg. Tudi tak dan je čudež.

Dokler bodo krvavele vodiške Johance, svetniki v Templemoru delali čudeže in se prikazovala Marija, dokler bo Kazimir Bojeviti v "pohujšljivi" Av. Mariji prinašal zahvale o ozdravljenjih po pripočevanju Marije, dokler bo še toliko milijonov ljudi verovalo te vraže, toliko časa bodo vojne mogoče in vir izkoriščanja kapitalizmu ohranjen. Gospodarji so tu radi hlapcev. Kadar hlapci ne bodo hoteli biti hlapci ampak ljudje, prehaja vlada gospodarjev. Hlapcev pa je še veliko, zelo, zelo veliko takih, ki hočejo ostati hlapci. Dne 28. avgusta se je svetemu očetu v Rimu poklonila deputacija ameriške katoliške organizacije Kolumbovih viteзов. Ko je papež prišel na svoj tron v sprejemni dvorani, so vsi ti vitezi klečali. Eden izmed viteзов je v pozdravnem nagovoru dejal poglavarju rimske cerkve, da reprezentira ta deputacija en milijon vernih služabnikov cerkve, ki so pripravljeni storiti vse, da se vrne človeštvu sveti mir in uduši nemir, ki se je naselil med ljudstvo doline solz. Pod imenom "nemir" mislijo vitezi starega reda vse, kar diši po socializmu. Vitezi hočejo, da ostanejo hlapci in gospodarji in so to papežu povedali. Potem so mu poljubili roko, on pa jim je dal papeški blagoslov. Za gospoda Garyja, Morgana, Armourja in njihove finančne tovariše je to razveseljiva vest. Katoliške organizacije v Ameriki pa bodo zopet dobile par milijonov za propagando krščanskih idej, kar je kamoflažiran izraz za boj proti socializmu.

V krasotico Zizi Lambrino se je zaljubil rumunski prestolonaslednik Karl Hohenzollern in jo poročil. Ampak nesreča je hotela, da je bila Zizi rojena kot navadna plebejka, tradicija dvorov pa zahteva, da si morajo principi poiskati družice na dvorih. Ponos rumunskega dvora je bil s to poroko užaljen in gospa kraljica in dvorna klika je končno prisilila Karla, da je pustil lepo Zizi, ki bo dobivala iz rumunske državne blagajne \$5000 letno pod pogojem, da se izogiblje notoriteti. Princea pa so poslali na potovanje okoli sveta in pred par dnevi je odpotoval iz Zedinjenih držav proti domu. Enajst ljudi ga je spremljalo na potovanju, ki so zapravili ogromno svoto denarja podanikov rumunskega kralja, vse z namenom, da princ na po-

tovanju pozabi lepo Zizi in si poišče nevesto med visoko aristokracijo. Rumunska dinastija je globoko udana katoliški cerkvi in zato se ne bo duhovščina prav nič zgražala na takim razdiranjem svetega zakona, kakor se je dogodil v Bukareštu. Slikali bodo Karla vzor katoličana, pa napadali socialiste, ki rušijo dom, in boljševice, ki so "nacionalizirali ženstvo".

Dvesto deset ogrskih vojnih ujetnikov je bilo ustreljenih, ko so se vračali iz Rumunije proti domu. Ti ujetniki so bili izmenjani za rumunske ujetnike na Ogrskem. Na rumunski meji so bili zadržani in zato so nekoliko preglasno izrazili svoje nezadovoljstvo. Rumunski vojaki so jim hoteli pokazati, da so oni gospodarji njihove usode. Poslali so jih s pomočjo svinčenk v domove, iz katerih se več ne povrnejo. Do mednarodnega bratstva je še zelo dolga pot.

Ameriško ženstvo je končno v vseh državah Unije dobilo volilno pravico. Nekoč se je smatralo revolucionarno in nevarno, da bi imeli vsi možki pravico glasovanja. Svet vendarle napreduje. Kljub čudežem, moritvam in ljudski nezadevnosti gre evolucija naprej. Bili so časi, ko so posvetne in duhovske gosposke mučile tiste ljudi, ki niso hoteli priznati vere vladajočih. Za kazen so jih sežigali na grmadah. Danes zapirajo tiste, ki hočejo z besedami strmoglaviti vladajoči sistem. Ampak ta sistem vendarle pada. Čarovnic dandanes ne sežigajo in sodišča za izganjanje hudičev so odpravljena. Papeževa prokletstva so izgubila svojo moč. Verski fanatizem je dandanes majhen v primeri z onim v preteklosti in tudi hlapci postajajo ponosnejši. Današnje delavstvo ima vsaj nekaj pravic, v prošlosti pa je bilo brezpravno. Današnji šolski sistemi so še nepopolni, toda v časih, ko so se še na vsaki božji poti godili čudeži, sploh ni bilo nobenih šol. Kakorkoli je še svet barbaričen, je vendarle boljši kakor je bil.

Morda ste že videli stroj, ki potegne 1000 konjskih sil. To je brezdvomno že jak stroj; toda stroji so, ki potegnenejo do več tisočev konjskih sil. Tehniki, ki postavljajo te vrste stroje v razne službe, postavljajo te stroje vedno v odmerjene službe, ki odgovarjajo gotovim silam. Kjer se potrebuje do 1000 konjskih sil, vposlijo vedno stroj, ki more dvigniti vsaj to število konjskih sil, nikdar pa vedoma ne vposlijo strojev, ki potegnejo 1000 konjskih sil, kjer je treba stroja z 2000 konjskih sil, izvzemši, če so poleg kakih drugih pripomočkov, ki to strojno silo povečajo izven tiste sile, ki jo ima stroj sam. Kakor preračunjena sila pri strojih, tako nekako dela tudi sila delavske gospodarske in politične organizacije. Dokler ni naš politični in gospodarski stroj dovolj jak, da zmaga proti-silo, ki mu je odmerjena za preobrat, dotlej je treba delati na to, da bo ta stroj kos svoji nalogi. Zato pa pravimo — v organizacijo, kajti organizacija je ta stroj.

Paul Birukov:*)

Apel za Rusijo.

V urah ko ne spim, pri delu in počivanju, med množico in v samoti, sredi otrok in pod pritiskom solnčnih žarkov me spremljajo in pode neprestano strašne sanje. Morje trpljenja vidim pred seboj — umirajoče, izdelane ljudi, starce, žene, otroke, delavke in delavce v najlepši življenski dobi, tresoče se in pogrezujoče pod težo bremen, pod nagajko strašnih bolezní, pomanjkanja živeža, in vseh smrtnih bolečin, ki izhajajo iz te groze. Močni postajajo slabiči in oslabei lezejo v grobove. Upali obrazi in izčrpani živci; duša okradena miru in napadena po obupu in sovraštvu proti povzročiteljem katastrofe. Nad vse žalostno in strašno je, ko se človek zamisli v vzdiganje suhih ročic otrok, prosečih hrane in začudeno, pritajeno povešanje oči, ker ni odmeva. "Zakaj?"

To uničenje človeštva na debelo se godi v Rusiji.

Zavest te neskončne bolesti je strašna. In pri tem je še nekaj hujšega. Čisto naravno je za človeka, ki ni nestvor, da skuša trpljenje in uničenje odvrniti, kakor hitro se je o njem seznanil. Toda ni ga brezmernejšega obupa za ljudi, ki so željni odvrniti uničenje ter iščejo vzroke, da bi našli popravke, pa stoje pred dejstvi, ki pričajo, da ni nobenih pametnih vzrokov za vničevanje in da trpljenje, ki ga slednje povzroča, ne najde nobenih občutkov. S takim obupom sem napolnjen, ko vidim trpljenje, kateremu je izpostavljeno rusko ljudstvo, ne da bi imel kdo koristi od tega.

Rusija pridela na milijone ton žita več kakor ga porabi za svoje potrebe. Pred vojno je bila ena največjih žitnic sveta in je redila vso Evropo. Zakaj mora danes umirati gladu? Zakaj ji je danes zaprta pot za izvažanje žita iz krajev, kjer se prideluje, v kraje, kjer ga potrebujejo? Pred vojno Rusija ni imela zadostno razvitih tehničnih pripomočkov, da bi ji bilo mogoče vzdržavati možnost za prevažanje. Številni stroji in nove naprave, ki imajo biti nameščene namesto starih, so prihajale iz inozemstva. Sedanja blokada to preprečuje. Prevažanje je odvisno od kuriva. Blokada onemogočuje dovažanje kuriva. Blokada je oropala Rusijo nafte in premoga. Vse kar ji ostaja je les, a dovažanja lesu je vsled dolgih potov in velikanske količine ter slabih prevoznih zvez skoraj nemogoče. Pomanjkanje kuriva je ustavilo stroje in industrije, in s prestankom industrije je ustavljeno vse gospodarsko in duševno življenje dežele. Taki industrialni stroji pa, ki obstajajo, trpe na pomanjkanju mazila. Blokada je oropala Rusijo za ves ta dragoceni material. Ne le pomanjkanje kruha, temveč tudi obleke, pristrešja in kulture nastaja. Prihodnja zima žuga z uničenjem neštivilnih žrtev vsled prehlada. Vzlic temu se blokada nadaljuje. Zakaj?

*) Paul Birukov je spisal življenjepís Leva Tolstoja.

Rusija je imela revolucijo. Kot rezultat je prišla na površje sovjetska vlada in je vstrajala dve leti. Zapadne sile gledajo nanjo kakor zveržena moralna družba na nezakonskega otroka. Dajmo, pravijo — iztrebiti ves ruski narod, ker trpi tako vlado. Po kakšni pravici ali logiki vse to? Reklo se mi bo, da propaganda, ki jo vodi ta vlada ugroža z zastrupljenjem Evrope in svet misli, da je treba zastaviti temu zastrupljevanju pot. Ali je blokada ustavila to propagando? Ne; ideje, ki tvorijo temelj družabne organizacije sedanje Rusije, so se že zdavnaj razširile preko blokade in se razprostrle same svobodno preko vseh meja po svetu.

Toda ve, zavezniške vlade povzročate zločin, ki je še večji od tega. Ve ščujete napram ruskemu narodu druga ljudstva. Ve jih opremljate z municijo. Ve spravljate ruski narod v bratomorstvo. Nekatere Ruse opremljate z orožjem za ta namen; drugim Rusom odrekate vse. Ve sejete med ljudstvo sovraštvo. Zakaj? Ali si morete predstavljati propadanje trpečih nesrečnikov, ki so bili po vaši volji, in proti svoji, gnani v boj drug proti drugemu, med tem ko je njih prošnja le, da jih pustite pri miru!

Če Rusija še ni v popolnem potoku krvi, je to zasluga ruskega naroda, ki prehaja brez bojevanja in odprto v bratske roke k svojim bratom.

Zakaj poskušate uničiti rusko ljudstvo? — Rusko vlado nemarate. — Dobro. Toda zakaj morite nedolžne ljudi?

Strašne reči se dogajajo danes v Rusiji, to je res. Toda v njej je tudi svetlobe.

Zadnje spomlad, ko sem se mudil v Rusiji, sem videl in občutil utripanje žile novega duha in obnovljenega življenja. Videl sem mnogo mož, zlasti mnogo mladih mož, ki so dihali s polnim vzdihom življenje novega reda — spomladni čas človeštva. Videl sem nova in plodna podjetja javnih naprav. Videl sem ljudi, ki vladajo s herojstvom, braneč pred svetom nove, njim svete pravice delavcev in priprostega ljudstva. Videl sem zarodek novega duševnega življenja in prepričanja, ki kipi v srcu ruskega naroda. Videl sem v vseh plasteh ruskega življenja jako kljubovanje proti vojni sami, ne glede od kod prihaja.

Še en drug "zločin" je, ki so ga po vašem mnenju zakrivali vladarji Rusije. To je zločin v Brest Litovsku. Ta zločin vas je razžalil, in oprali ste ga v krvi nedolžnih. V vaših očeh je bil to zločin, ki je dirnil vaš ponos, vaš prestiž. Zanje je bilo to dejanje herojstva, ki nima para v zgodovini. Napadeni od strani močnega sovražnika, ljudstvo in vlada razorožena, so odprli poizkuse za sklepanje miru ter vas povabili, da storite isto. Toda vi ste jim odgovorili le z zaničevalnim molkom. Od takrat ni ruska vlada nikdar prenehala s sugestijami za spravo, toda vi ste odgovarjali s "tanki" in drugimi stroji uničevanja. — Zakaj?

Vzemimo, da vladajo v Rusiji zlobni ljudje, pa je potrebno, da se ohrani svetu red pred njihovim vplivom — vzemimo to vpoštev radi argumenta. Ali vi delate v vaši slepoti nasprotujoče reči. Vi

se hočete zavarovati pred povodnjo z zidom. Voda naraste, pa preplovi vso deželo, preplovi ne le vse naokoli, ampak gre naprej in nadaljuje svojo pot prinašajoč seboj epidemijo, katero želite odvrniti, tudi če imajo zato trpeti nedolžni ljudje. Samo odkrito, ob vsi zori in dnevu resnice, se vam je mogoče boriti proti temu, kar je po vašem mnenju — zlo.

Nič več ne govorim z vami, vladarji demoralizirane sile. Za vas še ni prišla ura kesanja. Tudi za vas velja pomilovanje. Obračam se od vas proč.

K vam se obračam delavci vseh dežel in narodov. Zlasti se obračam k vam, delavci Velike Britanije, tako močnih v svoji neodvisnosti in jaskih v svoji kulturi. Upam, da med vami še živi moralno mnenje, da še verujete, da je človeški vesti mogoče klicati: Dovolj je tega zla! Vi ste tisti, delavci, bratje, stvaritelji življenja, h katerim se zatekam in zaupam usodo moje nesrečne domovine. V vaših rokah je njena spasitev. Spoznajte, prosim vas, ves zločinski teror, ki je bil povzroččen in ga ustavite.

Toda tudi ko tako apeliram na vas, je moja duša teška in nesigurna. Po kakšni pravici si dovoljujem apelirati na vas? Nobene druge pravice nimam, kakor te, ki je zapopadena v človeški naturi. V tem smislu imam izpolniti gotove dolžnosti.

V teku mojega življenja, ki je že v letih, mi je bila dodeljena po nezasluzenju velika sreča. Bil sem intimni prijatelj velikega mojstra Leva Tolstoja, katerega je svet že pred davnim spoznal kot vteleseno samozavest človeštva. In zato vem, da če bi bil danes živ, bi njegov glas grmel po vsem svetu in bi povzročil, da bi prišli močni na svoja kolena. Moj glas ni tako močan. Toda kakorkoli je slab, bi si štel za zločinstvo, ako ga ne bi povzdignil v imenu mojega starega velikega mojstra, z apelom na vas, bratje, delavci: Spasite Rusijo!

Po "Reconstruction."

Pravljica o ustvarjenju sveta.

Davno je temu. Naši bogovi so imeli dolg čas. Povsod tod, kjer stoji danes svet, je bila tedaj kalna voda in strašna tema.

Tako vendar ne bo, je dejal Gospod, in pomignil je z močno svojo roko, in glej, nebesa so naenkrat oživila, angeljski kori so se mu priklanjali, mična godba se je razlegala in peli so hosannah. Ali petje je bilo vedno enako, vedno na čast in slavo božjo — tega se pa tudi šeasoma človek naveliča — ali je kaj čudnega po tem, da jih že Gospod ni več poslušal in je rajši nad vodami razmišljal, prav tod, kjer stoji sedaj naš svet? Mislil je: "Ti angelji so tako čednostni, tako pobožni, tako dovršeni — prav nič dela nimam ž njimi." In pomislil je dalje: "Enega takega tovariša bi si želel, s katerim bi se nekoliko psvetoval, nekoliko jezil in pa tudi nekoliko zabaval — ali angeljem bi ne smel biti podoben, kajti le-ti so predobri, vedno priklanjajo in kar delam, vse brez ugovorov odobravajo. Nič odpora, nič — niti kritizirajo ne."

In glej, komaj je to mislil, že se je zaslíhal glas: "Tukaj sem in sicer takšen, kakršnega si si želel!" Gospod mu je milostljivo pokimal in tovariš je bil vzprejet. Kakšen je ta družabnik pravzaprav bil, ne morem prav dobro povedati, kajti takrat še ni bilo fotografov, ali nekaj vem: imel je oster jezik kot meč in kar je mislil, to je rekel. In šla sta z Gospodom v nebesa, tovariš je prelezel in prevohal vsak kotiček, slišal vse koncerte ter plaval z Gospodom nad vsemi vodami. Dolgo časa je še bil miren. Ko sta pa postajala utrujena, prenehala sta na potovanju in rekel je tovariš Gospodu: Gospod, zakaj puščaš ta prostor tako prazen? Zakaj je tod povsod toliko vode? Po mojem mnenju bi se dalo vse to drugače narediti in vse prav imenitno izrabiti. Pod to vodo je brez dvombe trdna zemlja. Vodo razdeli v morje, jezera, reke in potoke, oblaki naj dajo dež, preje naj se pa zemlja osuši, da se bo mogla obsejati, in nebeški svod naj daje svetlobo." In Gospod je vzdignil roko k povelju, in vode so se stiskale skupaj, nastalo je morje, jezera, reke in potoki, zemlja se je sušila in zelenela, na nebeškem svodu se je pojavilo solnce, pošiljajoč svoje žarke na zemljo; v daljavi pa je bledelel mesec; zrak pa je trepetal vsled razkošnega vetreca, ki je plaval po njem in že je bilo čuti petje krasnih ptičev.

Zemlja je zardela nad svojo krasoto, potočki so veselo curljali . . . "V resnici to ni slabo," hvalil je tovariš in Gospod je ustvarjal dalje: "V vodovju naj se tudi razvije življenje, naj žive večji stvori, pa tudi manjši, eden naj živi drugega, mali velikega." Vso naravo je Gospod oživel, dal ji je golažen, zverine in ptice, posejal jo tudi s cvetkami in drevesi. Tovariš hvali zopet Boga, kar Gospoda zelo veseli in ustvarja le dalje. Ne vem, kako je že šlo vse po vrsti, ali mislim, da je vse v svetem pismu zapisano.

Na zemlji je nastalo gibanje, in Gospod vedno na zemlji, se malo briga za nebesa in tudi tovariša bolj pušča v nemar. Ali ta se priglasil vedno sam, vedno svetuje, četudi ga nihče nič ne vpraša — povsod si česa želi. Gospod, poln dela, je včasih zelo rad, da ima poleg sebe mislečega tovariša, četudi se mu zdi včasih preveč predrzen. Končno pa je bil vendar svet ustvarjen in krona njegova, človek, je bil tudi že tu! V blagem čutu izvršenega dela počiva Bog, tovariš pa med tem s kritičnim pogledom motri delo Gospodovo.

V tem času pa, ko je imel Gospod polne roke dela, so se pa spuntali gori v nebesih angelji, in zlasti eden izmed njih, katerega je Gospod najbolj odlikoval, mu je izkazal največjo nehvaležnost.

"Jaz teh vseh, ki večno le kimajo in ti hvalo prepevajo, nimam rad, takšni so hinavei in kažejo roge, kadar se je tega najmanj nadejati," zamrmral je tovariš in svetoval Gospodu: "Nekaj energičnega naredi ž njimi, to jim bo opomin, sicer ti kakšno zagodejo, da jo boš pomnil." Gospod se je porogljivo nasmejal. — In vendar se je to zgodilo tako, kakor je prerokoval tovariš. Oni uporni angelj je zapeljal človeka k neumnosti, in Gospod, razje-

žen nad ravnanjem angelja, je kaznoval ljudstvo. Poslal je nanj lakoto in žejo, duševne in telesne muke, bolezen in greh. Tovariš pa, videč vse to, se je obrnil od Gospoda proč in mu dejal: "Trd si, ostro kaznuješ, in nedopade se mi od Tebe, grem rajši doli med ljudi." — "Pojdi, kamor hočeš in ne pridi mi tako kmalu pred oči!" zavrnil ga je nevoljno Gospod. Ali po dolgi dobi zaželel je Gospod svojega tovariša in poklical ga k sebi. Tovariš je prišel.

"Kako se ti godi, nezadovoljnež? Ali je tam doli bolje kot pa tukaj pri meni?" vpraša ga Gospod.

"O bog, žal mi je, da sem ti svetoval ustvariti svet; beda je, beda, škoda govoriti. Ljudstvo ni dosti vredno. Malo časti ti dela. Potuhnjena tolpa je to. Bogatejši izmed njih so leni, grehu vdani, razkošni, ošabni, okrutni, ali vendar imajo že prostor v nebesih plačan. Reveži pa žive žalostno; kar srce me boli, ko vidim, kako jim je težko biti čednostnim. Kakor hitro pa takšen revež čednost zapusti, ga zapro; bogatega lumpa pa še časte. Kar tam doli nazivajo "Bog", to ima v vsaki vasi drugo podobo.

"Dosti, dosti, ne tarnaj, saj tudi sam nisem s svojim delom zadovoljen," odgovoril mu je Gospod. "Vse te slabe stvari mi je naredil hudič in mi je vse moje delo pokvaril. Sedaj sem pa že vse popravil, poslal sem na svet svojega sina, ki je s svojo smrtjo ljudstvo osvobodil od hudiča in s tem svet odrešil."

"Hm, zamrmral je tovariš. "Prosim Te, Gospod, zakaj osvoboditi to ničvredno tolpo s svojim sinom? Ti si Vsegamogočni, kaj moreš premagati hudiča še-le s smrtjo svojega Sina, ali si ne moreš drugače pomagati? Uniči to pleme tam doli in ustvari drugo. Obdaruj pa novo porojeno ljudstvo z redko lastnostjo: Naj toliko ne laže, naj ne trga svojemu bližnjiku vsake drobtinice iz ust, naj ne rdi sramote, ako se mu daje poljubljati copata, pa če je tudi na njej prišit zlat križ; stori, da ne bo ljudstvo strahopetno, daj mu več ljudske samostalnosti, tolerantnosti in zmisla za pravičnost."

Ali Bog ni poslušal svojega svetovalca: "Mogoče se to seme človeško le poboljša," dejal mu je v svoji dobrotljivosti, ali do danes čaka na to — zaman.

Kardinal Gibons pravi, da se ameriško ženstvo ne bo posluževalo volilne pravice, razun malega števila. Po njegovem mnenju je za ženske bolje, da puste drugim odločati in da se ne mešajo v politiko. Tako je mislila cerkev ves čas in tako so mislili tudi drugi mogotci. Evolucija žene pa je šla naprej in jo privedla iz starih suženjskih razmer na stališče enakovredne članice človeške družbe. Vloga ženstva v odločanju družabnih vprašanj se je tako-rekoč šele pričela.

Sodrug, razširjajte najboljšo jugoslovansko socialistično revijo "Proletarca."

Svoboda in socializem.

Veliko ljudi je, sicer dobrih in pametnih, ki jim je socializem sicer z ene strani simpatičen, ki pa se ga vendar naravnost boje, in če se ne bore proti njemu, vsaj ne ganejo z mezincom, da bi pomagali njegovemu gibanju in ga pospešili.

Boje se, da prinaša socializem smrt svobodi. Pogostoma so to močne individualnosti, sposobne za velika dela, ki pa še bolj kakor poprečni ljudje čutijo potrebo svobode za svoje življenje in delovanje. Društvo, v katerem bi jim bilo od konca do kraja vse predpisano, kjer bi bilo vse njihovo življenje pod večnim nadzorstvom, kjer bi morali vsako svojo misel podvreči misli večine, kjer jim ne bi ostal noben kotiček za njihove skrivnosti, ki so jim draga prav zato, ker so skrivnosti — tako društvo ne bi bilo zanje le neznosno trpljenje, ampak bi zdrobilo njihovo moč, ubilo njihov polet in uničilo najboljše, kar bi mogli dati človeški družbi.

O socializmu je res precej razširjeno mnenje, da hoče stlačiti ves svet v nekakšno ogromno kasarno, kjer se bo vse človeško pleme gibalo kakor velikanska mašinerija in kjer bo za korist družbe vsakdo moral žrtvovati svojo osebno svobodo.

Socializem spravlja v nasprotje z individualizmom in mislijo, da ni za človeštvo mogoča druga alternativa kakor ta:

Absolutna pravica osebnosti ali pa absolutna pravica družbe.

Kaj pomeni absolutna pravica osebnosti, nam približno kaže sedanja kapitalistična družba. Ta pravica vodi neizogibno do načela, da je močnem in brezobzirnemu vse dovoljeno. On sme uživati desetkrat, dvajsetkrat več kakor drugi; če ne more použiti vsega, kar nagrabi, sme nakladati kupe, polniti skladišča, bodisi da stradajo množice drugih zaradi tega. Če ima moč, sme izkoriščati narodo in ljudi, zatirati razrede in narode; tudi krasti, ropati in ubijati sme.

Zaradi pravice ene osebnosti lahko pogine vsaka pravica tisočeri drugih osebnosti.

In ne more se niti trditi, da je taka absolutna osebnost res najmočnejša in boljša od drugih. Kajti moči za izkoriščanje ne daje v kapitalistični družbi posamezniku naroda, ampak denar. Izkoriščevalec je lahko navaden slabotnež na duši in na telesu; denarjem si lahko kupi glave, ki morajo delati zanj. Lahko je napol slep, brez zmisla za barve in oblike; denar mu dovoljuje, da napolni stene svojih salov z umotvori največjih mojstrov in okrađe za ta užitek tisoč ljudi, katerim bi bil bolj namenjen. Grd in oduren je lahko, ali z denarjem si lahko kupi ljubezenske naslade, po narodi namenjene drugim.

Absolutna pravica osebnosti vodi v tiranstvo suženstvo. Ona ne daje svobode, temveč jo uničuje.

Kdor ljubi svobodo, se ne more ogrevati za skrajni individualizem.

Ali tudi absolutna pravica družbe bi bila neznosna. Tudi ona bi pomenila tiranstvo. Toda socializem nima z njo nič opraviti.

Človek je individualnost. Čim razvitejši je, tem bolj čuti to. Individualnost zahteva svobodo in jo potrebuje kakor pluća zraka, kakor riba vode, kakor zemlje rastlina. Brez svobode zamre individualnost, kakor ovne cvetlica brez vlage.

O tem ni bilo nikdar dvoma med socialisti. In socializem ne stremi po armadi na mrtvo dresiranih rekrutov, temveč po organizirani družbi svobod ljudi, po družbi, ki bo individualnosti dala in zjamčila toliko svobode, kolikor je le more uživati posameznik, ne da bi s tem škodoval družbi.

Socializem je v prvi vrsti in pretežno gospodarski problem. Anarhija kapitalističnega gospodarstva onemogoča izkoriščanje, zatiranje, brezpravnost, tiranijo, teptanje pravic in uničevanje osebnosti.

Da pride osebnost do svoje naravne veljave, je treba gospodarskega sistema, ki prepreči dosedanje izčrpavanje množic v prid posameznikom; treba je sistema, ki bo služil družbi. To je sistem družabno organiziranega dela in ta je le tedaj mogoč, ako so delovna sredstva last družbe.

V tem ni nič krivičnega, zakaj delo zahteva priroda. Torej ga sme zahtevati tudi družba, ki bo zato svojim članom delavcem dajala, kar potrebujejo, to se pravi, kar so družabno producirali.

S tem bo družba človeku zagotovila najboljše življenje, ki bo po stanju vede, tehnike, kulture mogoče.

In šele s tem bo individualnost dobila neodvisnost in podlago za svobodno življenje.

Socializem ne uničuje svobode, ampak jo prinaša.

UTRINKI.

FRANCIJA in druge zavezniške sile še vedno dovažajo vojni material generalu Vranglu za boj proti sovjetski Rusiji, dastravno je Lloyd George podajal izjave, da ga Anglija ne bo podpirala in kazala svoje ogorčenje nad francosko vlado, ker je priznala Vranglove pustolovce za vlado južne Rusije. Ko je Vrangel prejel francosko noto, je izdal proglas, v katerem poziva rusko ljudstvo, naj se mu pridruži k boju za strmoglavljenje sovjetske vlade. Kmetom je obljubil zemljo, obljubil je, da v slučaju zmage razpiše volitve za ustavodajno skupščino, ki naj bo določila formo vlade, kakršno želi rusko ljudstvo.

Kmetje, ki so si zemljo po revoluciji že prisvojili, pa so hoteli od Vrangla določnejše garancije, da jim ne bo odvzeta, ako pride na krmilo njegova klika. Določne garancije pa Vrangel ni mogel dati, ker prevladujejo v njegovem štabu caristični elementi, ki zahtevajo povrnitev zemljišč prejšnjim posestnikom. Vrangel je s svojo taktiko in "demokratskimi" obljubami za las podoben Kolčaku in Denikinu in ga bo doletela tudi enaka usoda — preje ali sleje. Zastonj je vsako upanje, da se carizem še kedaj obnovi v Rusiji.

MIROVNA pogajanja v Minsku med Rusi in Poljaki še niso prinesla miru, ki ga najbrže ne bo še tako kmalo. Poljaki so s strategijo francoskih generalov potisnili rusko armado od Varšave in Poljakom je zopet zrastel greben. Ponovili so zahteve o obnovitvi stare poljske države, ki je segala daleč v notranjost današnje Rusije in mesto narodnostne meje zahtevajo strategične meje na ruske stroške. Zavezniki ne smatrajo uspehov poljske armade za odločilen poraz ruskih čet, pa pritiskajo na Varšavo, naj bo v svojih zahtevah zmerna in sklene z Rusijo mir predno obnovi svojo ofenzivo.

O ruskih porazih prinaša časopisje gorostasne vesti in če bi bile vsaj napol resnične, bi danes ne bilo niti enega ruskega vojaka na poljskem bojišču, ki ne bi bil ubit ali pa ujet.

Rusko vojno poveljništvo sploh ne prizna poraza in poroča, da so se ruske čete umikale v redu izpred Varšave. Pomanjkanje rezerve je bil glavni vzrok ruskega umikanja, po zatrdilu ruskih poročil. Vesti o ruskih porazih iz raznih evropskih mest so si tako nasprotujoče, da je iz njih nemogoče napraviti jasno sodbo. Treba bo počakati, da prodro blokadni kordon tudi natančna poročila iz Rusije. V tistem delu Poljske, ki so ga zasedle ruske čete in ga pozneje izpraznile, so poljske oblasti pričele s teroriziranjem vseh, ki so osumljeni, da so simpatizirali z boljševiki. Poljska vojna sodišča so jih že mnogo usmrtila, fanatično poljsko ljudstvo pa vprizarja progone proti židom. Zagovorniki vojne proti sovjetski Rusiji so zopet v ospredju in glasovi iz londonskih in italijanskih vladnih krogov za mirovna pogajanja z Rusijo so potihnil. Da ni danes Evropa zopet v ognju, se je zahvaliti nastopu delavstva proti nakanam evropskih in drugih reakcionarjev. "Odbor akcije", sestojec iz zastopnikov delavskih organizacij v Angliji, je odločno proti vojni in skuša organizirati delavstvo vseh drugih zavezniških dežel za enoten nastop proti imperialističnim nakanam. Kljub kritični situaciji smatrajo mnogi politiki, da se bo v bližnji bodočnosti sklenil z Rusijo mir, ker je to edina rešitev iz političnega in gospodarskega kaosa, v katerem se nahaja Evropa.

DOLGO pričakovano zniževanje cen življenjskim potrebščinam se je pričelo. Noročajo vladni uradi iz Washingtona. Skladišča so prenapolnjena živil, ker so jih špekulanti nagromadili z namenom, da jim še bolj zvišajo cene. Vzrok znižanju cen je baje ta, da so banke odtegnile špekulantom kredite in jih s tem prisilile, da so vrgli živila na trg v velikih množinah. Letošnji pridelek sladkorja bo največji od leta 1914. Ob enem je vsled nizkih evropskih valut izvoz skoro onemogočen. Trgovci na drobno prodajajo živila še večinoma po starih cenah in oblasti jim groze, da jih bodo prosekutirale, ako ne omeje čezmernih profitov. Tudi cene obuval, oblek, pohištva in več drugih potrebščin so znižane. Medtem pa prihaja v nekatere industrije tudi

brezposelnost. V raznih avtomobilskih tovarnah so znižali število delavcev in skrajšali delovni čas. V predilnicah na vzhodu je odpuščenih na desetisoče delavcev. Vendar pa izjavljajo visoki finančniki, da ni nobenega vzroka za splošno krizo. Vsa tedenska gre za tem, da se znižajo delavske plače in z njimi tudi cene potrebščinam. Kljub vsem olupšavanjem je gospodarski položaj Zedinjenih držav kaotičen in je čisto mogoče, da pride do poloma in s tem do velike brezposelnosti. Pri icesenskih volitvah ima ljudstvo priliko, da pomete s kapitalističnimi strankami in izvoli na njihovo mesto socialiste, ki bodo varovali ljudske interese.

AMERIŠKA federacija dela grozi, da bo pretrgala vezi z evropskim delavstvom, združenim v Mednarodni zvezi strokovnih organizacij, ker se ne strinja z radikalnim stališčem evropskega delavstva v pogledu socialnih vprašanj in stališča z ozirom na rusko vprašanje. Gompersova klika, ki je na krmilu A. F. of L., gleda sovražno na gibanje zavednega delavstva, ampak to gibanje bo šlo naprej kljub naporu reakcionarnih odbornikov ameriških unij, da ga ustavijo ali vsaj omeje. Evropski delavci gledajo s pomilovanjem na starega Gompersa in se čudijo ameriškemu delavstvu, da trpi tako osebnost na krmilu svoje največje organizacije. Farmer-Labor Party mora najprej osvojiti vladno A. F. of L., ako hoče doseči resnični uspeh za ameriško delavstvo.

OBOROŽEVANJE na suhem in na morju se nadaljuje, kljub temu, da je vojna za trajen mir in demokracijo dobljena. Iz Washingtona poročajo, da bo imela vojna mornarica Zedinjenih držav do leta 1923 35 drednavtov poleg raznih drugih bojnih ladij, ki se bodo zgradile do tistega časa. Sedaj imajo Zedinjene države 19 drednavtov in čez par let jih bodo imele še enkrat toliko. Svoje mornarice pomnožuje tudi Anglija, Japonska, Francija in druge manjše države. V armadi in mornarici so vposljeni različni strokovnjaki, ki izboljšujejo vojne naprave in izpopolnjujejo armadni in mornarični sistem. Tudi to je dokaz, da ne bo miru preje, da nadomesti sedanji sistem socialistični, kajti trajen mir je pod kapitalističnim sistemom nemogoč in vanj verujejo le utopisti, ki ne poznajo tega sistema in vzrokov, ki povzročajo vojne.

SLOVENSKA Svobodomiselna Podporna Zveza ima te dni v dvorani Pilsen Auditorium svojo konvencijo. Podporne organizacije vrše delo, ki spada državi, kajti njena dolžnost bi bila skrbeti za delavce v slučajih bolezni in nesreč, kakor tudi za njihove družine, kadar so v potrebi. Delavsko zavarovanje od strani države se v nekaterih evropskih deželah že uvaja. Tudi Zedinjene države bodo morale prej ali slej prevzeti posel, ki ga danes vrše podporne organizacije, ako ne preje, prav gotovo takrat, ko dobe vladno socialisti.

Dokler se to ne zgodi, so podporne organizacije potrebne.

Na tiste delegate SSPZ., ki še niso aktivni v socialističnem gibanju, apeliramo, naj se mu pridružijo, kajti delo za socializem je najboljša podpora, ko jo bo deležno delavstvo, kadar pride do svojega cilja.

Konvenciji želimo uspeh, delegatom in delegatijam pa kličemo: Dobrodošli!

KONVENCIJA K. S. K. J., ki je zborovala v Jolietu, je dala veliko klofuto čikaškemu Zakrajšku, ki je ne bo tako lahko pozabil. Zadnji dan konvencije je prosil za vstop, ker je želel nagovoriti zbrovalce. Za predlog, da se mu ne dovoli vstop, je glasovalo čez sto delegatov, med njimi pet duhovnikov, in za predlog, da se mu dovoli, je glasovalo šest delegatov. Tako pada zvezda tega moža, ki je nekaj mesecev nazaj sanjal, da bo zakraljeval v KSKJ. Duhovniki oznanjajo s prižnice, naj stariši ne dajo čitati svojim otrokom njegovega nabožnega lista, ker prinaša pohujšljivo gradivo, par duhovnih sobratov, ki jih je še imel na svoji strani, so ga pustili na cedilu, in tako je prišel "edini slovenski škofijski cenzor" v kritično situacijo popolnega moralnega poraza. G. Schneller iz Clevelanda, nekdanji bos jednote, je doživel s to konvencijo isto usodo, kakor njegov "reinsuran" brat Kazimir. Upamo, da bodo Schnellerjevo afero pojasnili svojemu članstvu odgovorni faktorji jednote, da bo vedelo, kakšni karakterji so razni Schnellerji in bojevití Kazimirji, ki so denuncirali vsevprek, grozili poštenim ljudem z ječami, deportiranjem in interniranjem, sami pa so jemali denar od kraljevske propagande, za judeževе groše so služili kapitalistom v krajih, kjer je bilo naše delavstvo na štrajku za večji kos kruha, medtem pa so kričali: "Primita tata!" Božji mlini meljejo — tudi za klerikalne stebre.

ZENSKE Zed. držav so dobile volilno pravico, ki so jo imele do sedaj le v nekaterih državah. Ta zakon je sedaj inkorporiran v devetnajstem dodatku ustave Zedinjenih držav in je veljaven za vse države. Upati je, da se bodo ženske v bodočo bolj zanimale za politična vprašanja in vstopile v stranko, ki je od nekdanj zagovarjala volilno pravico za ženske, — to je socialistična stranka.

Eksekutiva socialistične stranke, ki je pred kratkem zborovala v Pittsburghu, Pa., je pozdravila ta ukrep s sledečim komentarjem:

"Republikanska in demokratična stranka sta bili od nekdanj nasprotnici ženske volilne pravice, in kadar je prišlo to vprašanje na njihove konvencije vsled prizadevanja sufragetk, se je o njem razpravljalo z dovtipi, zasmehovanjem in poniževanjem žene.

Republikanska stranka je od leta 1854 pa do leta 1916, to je od njenega rojstva pa do pred kratkem, stalno zavračala zahteve žen po volilni pravici.

Le leta 1872 in pa leta 1876, se je govorilo na njeni konvenciji nekaj o "uvaževanju" ženstva.

Demokratska stranka je molčala o ženskih pravicah do leta 1916, to je nad sto let. Leta 1916 šele so se obe — demokratična in republikanska stranka vsled pritiska sufragetk spomnile, da je treba dati ženi volilno pravico, in to le po državah. Vsled prizadevanja sufragetk po vseh državah, da postane ženska volilna pravica ustavni zakon Zed. držav, je prišel ta zakon v veljavo šele sedaj, toda zasluga zanj ne gre demokratični niti republikanski stranki, ki so mu vedno nasprotovale. Končno apelira eksekutiva socialistične stranke, naj se delavske žene organizirajo v socialistični stranki in naj glasujejo pri volitvah za socialistične kandidate, kajti njih interesi nimajo z interesi aristokratskih žena nobene identičnosti."

Koliko glasov bo dobila Socialistična stranka pri predsedniških volitvah? To je vprašanje, ki se nemalokrat sliši v pogovornih. Med tem ko ni mogoče povedati števila socialističnih glasov, ki bodo oddani za socialistično kandidate, se lahko reče, da če bi bilo ameriško delavstvo zavedno, bi lahko pomedlo obe stare stranke s svojimi glasovi iz površja in izvolilo socialistične kandidate v vse postavodaje; saj je delavski razred najštevilnejši razred v družbi — le žal, da ni najzavednejši.

Od kar je poslala Varšava proti rdeči ruski armadi 1000 policajev, se je začela ruska armada umikati. — Some police force!

Ako v vaši naselbini še ni socialističnega kluba, ga ustanovite. Za pojasnila pišite tajništvu J. S. Z., 3639 W. 26th St. Chicago, Ill.

Današnji kapitalisti žive skoraj tako, kakor je učil Kristus, ko je približno dejal: "Ne skrbite, kaj boste jedli, kaj boste pili, v kaj se boste oblekli, kajti ptice ne delajo, pa vendar čive, cvetlice ne delajo, pa so vendar oblečene itd., itd. — ker za vse skrbi ljubi Bog v nebesih." Kakor ne delajo ptice, pa vendar žive, in ne svetlice, pa so vendar oblečene, tako nekako izhajajo brez dela in žive vzlic temu v razkošju in sijaju tudi kapitalisti, samo s to izjemo, da zanje ne skrbi ljubi Bog v nebesih, ampak delavske roke in možgani na zemlji.

Vladarji našega življenja ne bodo odstopili od svojega gospodstva. Nadaljevali ga bodo in pomnoževali svoje gospodarsko moč, dokler ne bo večina ljudstva videla njihove "skrivnostne" moči v deželi. Proti tej nevarnosti je edina odpomoč v socialistični stranki.

Današnje vladanje je vladanje denarja, ne pa vladanje ljudstva. Da je temu tako, je vzrok v tem, ker je na krmilu kapitalizem. Kadar bo na krmilu socializem, bo šele vladanje ljudstva mogoče. Dolžnost vseh tistih, ki žele da pride ljudska vlada namesto denarne vlade, je, da delajo za Socializem.

Če zmagajo pri volitvah republikanci ali demokratje — stranke, ki zagovarjajo privilegij, sistem, ki daje privatnim lastnikom pravice izkoriščevanja, bodo rekli delavcem to, kar so rekli do sedaj: "Vi delajte in služite kruh, mi ga bomo pa jedli."

Če zmagajo delavci, to je Socialistična stranka, bodo rekli delavci: "Mi smo za demokracijo, in pod demokracijo mora vsak delati, ali pa nima kaj jesti." In privatni špekulanti bodo šli delati.

Ali ste že postali ameriški državljan? Če še niste, storite to takoj, čim vam je po zakonih mogoče. Kajti le tedaj, če ste ameriški državljan in volilec, bo vaše prizadevanje za resnično demokracijo štel.

Glasovi iz našega gibanja.

POZIV NA KONFERENCO.

Gross, Kans. — Kot je razvidno iz raznih poročil, ameriška socialistična stranka zopet lepo napreduje. Izgleda, da je prestana kriza in upati je, da se stranki s časoma pridružijo razne frakcije, ki so se radi nesoglasij o taktiki ločile od nje. Končni cilj vseh struj je enak, zato ni vzroka, zakaj naj se ne bi zedinile tudi za taktiko. Več vpoštevanja razmer bi jih čisto lahko približalo k skupnemu delu.

Naj si bodo že razlike o taktičnih vprašanjih karšnekoli, eno je gotovo: Brez organizacije ni uspeha.

JSZ. je zopet v zvezi s stranko in sedaj imajo priliko povrniti se v organizacijo vsi tisti kritiki in brezbrizniki, ki znajo toliko povedati čez kapitalistični sistem, toda sami ne store ničesar, da se ga odpravijo.

V Crawford County smo imeli lepo število slovenskih socialističnih klubov, toda razun par so vsi prenehali s poslovanjem. Vzrokov za to je več, ki pa jih ne bom tukaj navajal.

Ker so se razmere precej spremenile, je sklenil slov. socialistični klub št. 157, JSZ. v Grossu, da se skliče konferenco, na katero so vabljeni vsi naši nekdanji aktivni sodrugi iz okraja Crawford, da se na nji pomenimo o sedanjem položaju in o možnosti reorganiziranja razpadlih klubov. Na tej konferenci bo pedano tudi poročilo o knjižnici, ki jo ima sedaj v posesti naš klub.

Konferenca se vrši v nedeljo 19. septembra ob 2. popoldne v Krenkarjevi dvorani v Franklinu.

Sodrugi iz Breezy Hilla, Franklina, Edisona, Jacksonvilla, Frontenaca itd., udeležite se te konference!

John Kunstelj, tajnik.

Cleveland, O. — Zanimanje za naš klub št. 27, JSZ., je boljše kot je bilo pred časom. Na zadnji seji je pristopilo šest novih članov, na predzadnji pa eden. Tudi v klubu samem se opaža več življenja. Na zadnji seji smo med drugim sklenili, da bo naš klub v bodoče prirejal vsako prvo in tretjo soboto

v mesecu predavanja in diskuzijske večere. Vstop je vsakemu prost. Diskuzije so za sodruge najboljša šola, kajti v razpravljanju o raznih vprašanih si jasniro pojme, vzgajajo v govorništvu in s tem za agitatorje socialistične misli. Upam, da se bodo sodrugi zanimali za diskuzije in se jih udeleževali v obilnem številu.

Z okrajno soc. organizacijo smo že tudi v indirektni zvezi. Sodrugi Bogatay je bil parkrat na njeni seji in naš klub ji je že prispeval \$25.00, ker je v finančnih stiskah.

Anton Grden, tajnik.

Iz Collinwooda poroča sodrugi Joseph Durn, da bo zopet prevzel zastopništvo Proletarca, katerega je moral pred nekaj meseci pustiti radi prezaposlenosti. Dosedaj je collinwoodske naročnike obiskoval sodrugi A. Grden, kar je bilo za njega zelo težavno radi oddaljenosti od nasebine in pa ker je bil zaposlen z agitacijo tudi v Clevelandu. Upamo, da se bo sodrugi Durnu posrečilo spraviti število naročnikov v Collinwoodu kmalu na staro višino. Delo za reorganiziranje kluba v Collinwoodu je težavnije kot pa je bilo za desorganiziranje. Vendar pa bodo sodrugi premagali tudi te ovire in bodo postavili collinwoodske nasebino na mesto, ki ga je zavzemala v prejšnjih časih v JSZ.

Sodrugi John Murniek iz Forest City poroča, da prirede dne 11. septembra velik javen shod za predsedniško kampanjo. Na shod so povabili sodr. F. Likarja iz Buffale, N. Y., ki bo nastopil kot govornik. Upamo, da bodo sodrugi na tem shodu razdelili letake, ki jih dobe in pridobili klubu novih članov, Proletarcu pa novih naročnikov.

IZVLEČEK ZAPISNIKA SEJE UPRAVNEGA ODBORA "PROLETARCA"

dne 25. avgusta 1920.

Navzoči člani upravnega odbora V. Cainkar, F. Godina, Mary Aučin, F. Taucher, A. H. Skubic; upravnik in urednik Zajec; tajnik Zveze F. Petrič; člani odborov slov. sekcije J. S. Z., F. Aleš, F. Gottlieher in F. Uđovič. — Predseduje Cainkar Sprejme se sledeči dnevni red: Čitanje zapisnikov zadnjih dveh sej; poročilo po zapisniku; poročilo upravnštva; poročilo uredništva; poročilo tajnika upravnega odbora; poročilo blagajnika; poročilo nadzornega odbora; koledar; razno. — Zapisnika zadnjih dveh sej se sprejmeta kot sta bila čitana. — Upravnik poroča, da še niso prišle naročene knjige propagatorične, znanstvene in druge vsebine, ki smo jih naročili iz Ljubljane, radi nesigurnih prometnih vezi, v katerih se Jugoslavija še vedno nahaja. Dobili pa smo večje število iztisov knjige "Za staro pravdo" in "Don Correa," ki nam jih je poslala Kmetško-delavska zveza iz Ljubljane. Knjiga "Za staro pravdo" je izvrstno delo in obdeluje agrarno vprašanje v Sloveniji, oziroma v Jugoslaviji. Knjiga "Don Correa" ima povestno vsebino. V zalogi imamo par sto iztisov teh knjig in upravnik izraža upanje, da bodo kmalo razprodane. — Nadalje poroča o kampanji za nabiranje naročnikov in prispevkov listu v podporo. Več članov kluba št. 1 je pomagalo pri razpošiljanju pisem za to kampanjo. Število naročnikov lista se polagoma veča, toda ne v toliki meri, kakor nam tiskarna povišuje svoje

račune za tisk lista. Da bi se list izplačeval z naročnino, bi potrebovali še najmanj tisoč novih naročnikov. Če se vpošteva, da moramo plačevati sedaj tiskarno za tisk okoli \$3.000 na leto več kot prejšnja leta, je razumljivo, da rabimo tudi toliko več dohodkov. Delno izgubo pri listu se je tudi letos pokrilo s prodajo knjig, koledarja, s prispevki listu v podporo itd. — Iz raznih krajev se oglašajo sodrugi s poročili, da so pripravljene prevzeti zastopništvo Proletarca za nabiranje naročnikov. V splošnem se med članstvom J. S. Z. in našimi somišljeniki zadnje čase opaža več zanimanja za list in se tudi zanj bolj deluje. Številni sodrugi so se odzvali na naš apel in pričeli z agitacijo za nabiranje naročnikov in prostovoljnih prispevkov. Med večjimi nasebinami so najaktivnejše Detroit, Cleveland in Chicago. Iz Collinwooda pa piše Jos. Durn, da se bodo v bodoče tudi v njihovi nasebini agilnejše poprijeli agitacije za list. Imamo mnogo energičnih agitatorjev v manjših nasebinah, toda polje za agitacijo je v takih krajih majhno. V Minnesoti imamo na Elyu aktivnega zastopnika v sodrugi J. Teranu, na Chisholmu pa deluje za list F. Klun. V drugih nasebinah imenovane države nimamo aktivnih agitatorjev. Agitacija za Proletarca v Pennsylvaniji se izboljšuje, ravno tako v Illinoisu, o Kansasu se pa tega še ne more reči. Kot nam kažejo dosedanja znamenja, je naše delavstvo, kar je zavednega, pripravljeno energičnejše delovati za stvar, ki jo zastopa list in J. S. Z. Čas za propagando je ugoden, ker je tu kampanja za predsedniške volitve. Na kratko rečeno: V splošnem naše gibanje med slovenskim delavstvom napreduje. — Upravništvo, kakor tajništvo J. S. Z. skrbi, da se poslovanje vrši točno in v redu. — Kar se tiče nasprotnikov Proletarca, delujejo le ustmeno po nasebinah pod raznimi krinkami. To so ljudje, ki bi bili pripravljene storiti vse, da se uniči list. Dasi se z demagogiranjem vsaki dobri stvari lahko mnogo škoduje, je vendar med našim delavstvom toliko inteligentnosti, da se nasprotnikom lista škodoželjne nakane ne bodo posrečile, kar nam ravno dokazuje povečana aktivnost v zadnjih par mesecih. — Upati je celo, da bodo nekateri tistih nasprotnikov, ki so bili preje aktivni v našem gibanju, prišli nazaj v naš krog in se pridružili delu za list in organizacijo. — Poročilo upravnika se vzame na znanje. — Uredništvo nima posebnega poročila. — Tajnik upravnega odbora pravi, da nima nič važnega poročati, in omeni, da v redu opravlja posle, ki so v njegovem področju. Blagajnik izjavlja, da so finance v redu. Nadzorni odbor poda detajlirano poročilo o finančnem poslovanju uprave Proletarca od 1. januarja do 30. junija 1920 in izjavlja, da je vse knjigovodstvo v najlepšem redu in vsi računi pravilni. Upravnik poda še natančno statistiko vseh dohodkov in izdatkov koledarja za leto 1920, za zadnje majsko izdajo in Proletarca. Poročila se sprejmejo na znanje. — Upravništvo in uredništvo Družinskega koledarja poda poročilo o dosedanem delu, kar se vzame na znanje. — Pod točko razno se je razpravljalo o načinih in sredstvih za razširjenje naše literature in lista, o izboljšanju dohodkov itd. Vsled poznega časa se sklene nadaljevati z diskuzijo na prihodnji seji. Ob enem se sklene priobčevati izvlečke zapisnikov tudi v glasilu, da se da našim sodrugom nekoliko slike o notranjem delu pri listu in upravi.

Tajništvo upravnega odbora.

V PODPORU LISTU.

Meadowlands, Pa. — Anton Martinčič, \$1; Tony Semec, 80c; Štefan Križaj, 50c; John Vičič, 50c; po 25c: Peter Dolenc, Matevž Premro, Jernej Birjak, Leonard Lenassi, Anton Premro, skupaj.....\$4.05
Nanty Glo, Pa. — Alojz Tellš, \$3.40; Matevž Klemencic, \$1; Anton Medvedšek, 35c; Jacob Likar, 75c; po 50c Matevž Kermavnar in Jacob Debeve; po 25c:

August Orel, John Biber, Jacob Govekar, Joe Okiecki, Andrej Drobnič, John Zajc, Blas Novak, Anton Kobal, Stefan Zabrc, Aleks Zabrc, Andrej Meden, Frank Meden, Vencel Kovačič, Frank Kranje, skupaj.....10.00

Collinwood, O. — Filip Tomsich, \$1.50; A. F. Amshcheg, 50c; po 25c: Fr. Sterle, Frank Arko, John Novak, Fr. Gravst, Joseph Maicel, Tony Krostich, Louis Nagode, Tom Zeleznik, John Zust, John L. Krehll, skupaj 4.50

Hermine, Pa. — Po \$1: Anton Zornik, An. Bertl, John Mlakar; po 50c: Jos. Gasperčič, John Knaus, M. Stern, Joseph Hrobat, John Strovassnik; po 25c: Jos. Robič, Frank Smolič, John Arch, John Rachne, Alois Slobic, Frank Rachne, Anton Klabara, Joseph Barlič, Maria Urbas, Joseph Barlič; John Vrezel, 10c; Paul Koleša, 15c, skupaj 8.25

Limestone, Mich. — Jakob Petrič in Jernej Rand iz Chathama, vsak po 50c; iz Limestone; Frank Kordić, 75c; po 50: John Lurič, Josip Knaus, John Jamnik, John Knaus, Frank Mihich, Anton Zbačnik, Matija Lavrič, Jakob Lavrič, Matija Zgonec; po 25c: John Godec in Joseph Kosmerl; Tony Zajc, \$1, skupaj..... 7.75

Portage, Pa. — Frank Schmuck in Frank Zaman, vsaki 50c; skupaj 1.00

Collinwood, O. — Jos. Dura, 50c; M. Pogorelec, 25c; Louis Izanc, 25c; skupaj..... 1.00

Nokomis, Il. — Oswald Luschnig, \$1; John Krizman, 50c, skupaj 1.50

Chicago, Il. — Peter Kokotovič, 50c; F. Bahovec, 50c; skupaj 1.00

John Starovassnik, Klein, Mont.50

John Redjak, Braddock, Pa.2.00

Frank Lustrick, Gardiner, Mont.2.50

Math Prudich, Muskegon Heights, Mich.1.50

Tony Golobar, Ladysmith, B. C. Canada..... .75

John Krall, Triadelphia, W. Va.50

John M. Stonich, Pinon, Colo.50

John Repovah, Mascoutah, Ill.50

Skupaj do 26. avgusta \$47.80

Zadnji izkaz 184.96

Skupaj \$232.76

Ako prispevatelji opazijo kako pomoto v imenih, naj nam jo sporoče, da se popravi.

FOND PREDSEDNIŠKE KAMPANJE 1920.

VI. Izkaz.

Caridge, Pa.: Dr. Edinost št. 7 SDPZ. \$3; po \$1: M. Regina, Mike Baloh; po 50c: J. Jamšek in A. Lebar; po 25c: A. Šemrov, A. Šorla, F. Jazbec, A. Jenič, J. Pirc, F. Čekuta, M. Polinšek, A. Rehar, M. Nakič, J. Boznik, V. Mladenič, M. Pušnik, J. Zagore, A. Tomažin, A. Likar, M. Strajner, F. Sobašič, M. Kotar, J. Mavri in F. Zorman; J. Turengek 15c. — \$11.15.

Chicago, Ill. — Po \$1: F. Petrich, F. Zaitz, A. H. Skubie, A. Vičič, Mary Aučin, F. Grdanc, F. Aleš, F. Podlípce, J. Koejan; po 50c: F. Godina, T. Putz in J. Srnel. — \$10.50.

Collinwood—Cleveland, O.: Po \$1: D. Blumel, T. Železnik, J. Gornik, J. Lokar in J. Košak; po 50c: M. Petrovich, G. U. Kabaj, J. Kabaj, J. Matko, A. Kmet, L. Bušar, F. Ožbolt, F. Barbič, F. Žele, J. Kupanc, K. Laurič, J. Kunčič, J. Horvat, J. Hrvac, J. S. Durn; po 25c: G. O. Bleck, A. L. Praprotnik, F. Feude, C. Pahme, M. Snožnik, J. Kosetar, J. Česnik, F. Zupančič, J. Trček, F. Hreščak, L. Ryeveo, V. Janžik, J. Krnel, F. Fende, F. Bušar, V. Legan 30c. — \$10.55.

Oregon City, Ore.: Po \$1: V. Jellenc, F. Jare, F. Sajo- vie in J. Postenič; V. Kmetič 50c. — \$4.50.

E. Palestina, O.: Dr. SDPZ. št. 149 \$2; po \$1: Dr. SNPJ. št. 55, dr. SSPZ. št. 79, dr. JKJ št. 41. — \$5.00.

Skidmore, (Kans.: Jugosl. socialist. klub št. 81 J. S. Z. \$2; J. Lustrich \$1; V. Wirtich 50c. — \$3.50.

Greensburg, Pa.: F. Šimovič \$1, F. Pirc 50c. — \$1.50.

Bear River, Colo.: Po \$1: J. Gazvoda in J. Kremer; po 50c: Antonija Paulinič, L. Medvedšček, J. Aubrich in P. Paulinič. — \$4.00.

Clinton, Ind.: Dr. Skala št. 50 SNPJ. \$5; po 50c: F. Mazelj, A. Brisar; po 25c: B. Vrčina, M. Salapora, L. Valante, Mary Vrabič, J. Janek, N. Kachavenda, J. Žirovnik, J. Fraile, M. Halko; G. Marčič 15c; T. Choleva 10c—\$8.50.

Gray, Pa.: Frank Kenny 40c.

Aurora, Minn.: L. Glavan \$1; po 50c: J. Putzel, J. Vidic, J. Polka, I. Zupančič, J. Jaretz, J. M. Omerza; po 25c: A. Oblak, J. Pievel in J. Luzer; F. Gregorič 30c. — \$5.05.

Cleveland, O.: Dr. Lunder Adamič \$3; po \$1: F. Somrak, J. Marn, R. Božeglav, A. Černe, F. Kovačič; po 50c: F. Podolnikar in A. Jankovič, J. Gorše, J. Babich, F. Tomazič, J. Tomazich, Neimenovan in J. Česnik; po 25c: J. Habjan, L. Tomšič, L. Oražem. — \$12.75.

Yukon, Pa.: Društ. št. 117 SNPJ. \$5, Društ. št. 34 S. D. P. Z. \$5. — \$10.00.

Cuddy, Pa.: A. Gaberšek \$1; po 50c: A. Šafar, M. Matešič, A. Demetrovič, J. Maloverh, M. Leskovšek, F. Kostelak, M. Galičič, J. Jenko; po 25c: A. Gafnar, M. Kos, J. Rogale. — \$5.75.

Chisholm, Minn.: Društ. Karl Liebknecht, št. 110 SNPJ. \$10; Po \$1: J. Ule, J. Keffner, F. Jenko, F. Subat, M. Pogorelec, Stonich Bros., F. Zorkovich, F. Vernar, J. Samsa, T. Rudolf, John Samsa, J. Sheringar, J. Stainegar, A. Trbovec, F. Klin, F. Champa; po 50c: F. Gouže, A. Krajnek, J. Puš, J. Ponikvar, V. Samsa, J. Vodovnik, A. Pečovnik, P. Mihajlovič, M. Sepič, J. Fotič, F. Medved, D. Miškulin, G. Begovič, J. Kastelič, T. Rački, L. Orsanich, F. Champa, M. Gešel, J. Marold, L. Stajnegar, F. Pucelj, M. Stajnegar, S. Perše, F. Zlebnik, J. Deslič, F. Valencič, D. Mihelič, J. Crnkovič, G. Brinšek, J. Bavetz, F. Rihtar, M. Rihtar; po 25c: F. Udovich, J. Bevha, F. Vidmar, J. Vidmar, G. Snut, J. Mlakar, F. Mlakar, F. Okoren, A. Jerom, F. Vidervol, J. Sepič, J. Perkovič, J. Kobi; A. Barbič 30c, A. Medved 15c. — \$44.80.

Aliquippa, Pa.: A. Selan \$1; po 50c: V. Grad, L. Jamnitz, F. Rome, A. Antoničič, F. Bricelj, A. Groznik, J. Jere, S. Savich, J. Dežman, F. Štukelj, C. Smrekar, F. Končan, J. Racher, M. Zakrajšek, M. Gerbec, F. Habich, A. Habich, L. Kamnikar, J. Berlič, L. Tomazič, J. Petrich, J. Stergar, J. Smrekar, J. Jager, A. Hribar, J. Derglim, M. Habich, J. Tagan, F. Petrich, V. Habich, J. Tomšič, B. Habich, Fanny Jakich, J. Kotar; po 25c: J. Vrečar, A. Jakoš, B. Kamnikar, F. Mihelič, N. Ulanich, J. Jaklich, A. Žagar, J. Marolt. — \$20.00.

Riverdale, Ill.: Po \$1: J. Jereb, L. Kontarich, F. Jankovich, J. Hrvat, Anna Kovačič, P. Kovačič, J. Ceverin, A. Oblak, J. Jelenc in A. Bezlaj; po 50c: F. Pretnar, F. Kranje, J. Dolinšek, L. Tome, L. Košič, J. Strus, J. Stritar, A. Zadnik, J. Hrvat, F. Anđošek, V. Drešer, J. Kopač; po 40c: A. Tome, J. Brolih; po 25c: J. Godič, J. Tisol, F. Tršar, E. Mantuani, S. Laurič, J. Maurič, T. Vrbič, J. Putz, T. Gorenc, J. Dovjak, J. Krašovec, F. Kuhelj, L. Novak, L. Rigler, A. Bezlaj, F. Klun, P. Erzar, A. Skrbec, G. Ule, in J. Puželj; J. Florjančič 30c. — \$22.10.

Luzerne, Pa.: Jugosl. socialist. klub št. 218 \$4.50; po \$1: M. Jarch, W. T. Kalac; po 50c: S. Matjan, G. Zalaznik, F. Hautmann, J. Kerzich, M. Chovlevich, L. Fember; po 25c: F. Pipan, P. Kunčič, M. T. Basovar, I. Kristijan, P. Pogavič; A. Plesničar 30c, J. Kotar 15c. — \$11.20.

Bridgeport, O.: Po \$1.: M. Potnik, F. Potnik; po 50c: P. Kovačič, F. Suligaj, F. Wočko, F. Simončič, J. Blatnik, V. Saler, F. Garm, M. Lapornik; po 25c: J. Kocjančič, F. Androjna, L. Šušteršič, L. Luzar, L. Kočevar, J. Klep, M. Brezel, L. Gorene, F. Kotar, J. Givar, D. Bradač, F. Kajn, V. Koeman, J. Gričar, J. Šotnikar, M. Koss. — \$10.00.

Nokomis, Ill.: Dršt. Naprej št. 88 SDPZ \$2; F. Božič in J. Kraincz po \$1; J. Jurkovec in F. Gasperec po 50c; V. Blatnik 25c. — \$5.25.

Meadowlands, Pa.: Jugosl. socialist. klub št. 182 \$10.; A. Premro \$2; po \$1: T. Semec, J. Uličič, M. Premro, F. Peternel, S. Premro, J. Gruden; po 50c: L. Lenasi, F. Does, N. Kražna, J. Sirca, S. Križaj, F. Baitz, J. Bizjak T. Martinčič; P. Dolenc 75c; po 25c: A. Simčič, F. Zitko, J. Premro, M. Maconga, C. Comove, M. Garčar, F. Sterniša, A. Volk, A. Posega, G. Jauh, Neža Blažič, T. Jakopin, A. Gruden, J. Bizjak, M. Mangoti, J. Bizjak, M. Zalar. — \$26.95.

Orient, Pa.: Po 50c: I. Volk, J. Novšek, A. Majer, M. Bišček, J. Tekauc, F. Gramc, J. Skrl, I. Žerjav, I. Erjavec, K. Gaberšek, A. Črnologar, A. Božič, J. Prele, I. Zadnik. — \$7.00.

West Newton, Pa.: Socialistični klub št. 32 JSZ. \$5.00.
Detroit, Mich.: Društ. Zveza Detroitskih Slovencev S. N. P. J \$10; A. Šemrov \$1. — \$11.00.

Girard, O.: F. Luzar \$2; po \$1: A. Rus, S. Jenoševich, J. Leskovec, J. Černe, F. Ban in H. Gorodydu. — \$8.00.

Racine, Wis.: F. Pavlič \$5; J. Radelj \$2; J. Kostanjevec \$2.10; po \$1: J. Keber, A. Radelj, F. Zupančič, J. Radič, Mary Bajuk, J. Baumann, F. Kristan, M. Radelj; po 75c: J. Schebenick, A. Zoge; po 50c: I. Bapian, V. Breznik, L. Krašovec, F. Žvokel, R. Pragar, J. Sterjenc, J. Zbašnik; po 25c: V. Kremžar, F. Geršak, B. Majnarič, F. Bernic, J. Čertalič, L. Hudokin, A. Eliaš, F. Terselič, F. Jelenc, F. Šeniča, M. Bajuk, J. Vidergar, F. Zoril. — \$26.35.

Conemaugh, Pa.: A. Samec \$1; po 50c: A. Kolar in M. Jager; po 25c: J. Culkar, M. Bergan, A. Martinčič, A. Zore. — \$3.00.

Oakmont, Pa.: J. Ban \$2; M. Horvatin \$1; J. Tursich in M. Slanovich po 50c. — \$4.00.

Skupaj v tem izkazu \$ 303.80
V zadnjem izkazu dne 7. avgusta 1,265.54

Skupaj do 28. avgusta 1920 \$1,569.34
Tajništvo J. S. Z.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ, se vrši dne 11. septembra (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 424 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. **Organizator.**

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. **John Kresse, 396 4th Ave.**

SEJE KLUBA ŠT. 1, JSZ.

v Chicagi se vrše vsaki tretji petek v mesecu v dvorani SNPJ, na 2657 So. Lawndale Ave. Pridobivajte klubu novih članov in socializmu novih bojevnikov. — Poleg rednega dnevnega reda imamo na naših sejah tudi diskuzije o važnih dnevnih vprašanjih. Ako še niste član, vas bo poset ene naše seje prepričal o potrebi socialistične organizacije, postali boste član in prihajali redno k sejam, kakor naši drugi člani. **Organizator.**

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 28.
avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 8502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POBOTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: BRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potem Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

KOLEDAR 1921.

Za prihodnje leto bomo zopet izdali Ameriški družinski koledar. Naši koledarji so se slovenski publiki v Ameriki zelo priljubili in najdejo vsako leto več odjemalcev. Ako želi kak socialistični klub, pevski ali dramatični zbor, imeti v koledarju svojo sliko, naj nam jo pošlje. Čas za pošiljanje traja do 15. septembra. Stroške za klišej plača prizadeta organizacija.

Na tiste zastopnike, ki bi bili pripravljeni nabirati oglase za koledar, apeliramo, naj pišejo upravnštvu za potrebna pojasnila in listine. Oglasi so potrebni, da se nam pomaga z njimi plačati vsaj nekoliko stroškov z izdajo koledarja, ki bodo vsled draginje papirja letos zelo visoki.

ZASTOPNIKI PROLETARCA

INDIANA.

Clinton: J. Musar, Lock Box 441.
 Indianapolis: John Vivoda, 756 Haugh St.; J. Repovš,
 960 N. Holmes Ave.

KANSAS.

Gross: John Kunstelj, Box 32.

MINNESOTA.

Ely: John Teran, Box 432.
 Chisholm: Frank Klun, Box 399.
 Biwabik: Alois Zakrajšek, Box 423.

MICHIGAN.

Detroit: Louis Urbancich, 250 Frederick Ave.
 Limestone: Jos. Knaus, Box 13.

OHIO.

Akron: Frank Košir, 1176 Marcy St.
 Cleveland: L. Gorjup, 1414 E. 53rd St., A. Komar, 6710
 Bliss Ave., A. Grden, 1172 Addison Rd.
 Collinwood: Jos. Durn, 727 E. 157th St.
 Glencoe: Nace Zlemberger, L. Box 12.
 Youngstown: John Petrič, 815 Bond St.
 Blaine: Frank Germ, Box 31.

OKLAHOMA.

Hughes: Joe Kogoy, box 52.

PENNSYLVANIA.

Aliquippa: Jack Kotar, Box 289.
 Conemaugh: Louis Krašna, Box 218.
 Export: John Frank, S. R. Box 315.
 Forest City in Vandling: Frank Rataic, Box 685.
 Irwin: J. R. Shprohar, R. 2, Box 135. Mike Pavšek,
 R. F. D. 3, Box 74.
 Johnstown: John Miklich, 404 Ohio St.
 Lloydell: Anton Grbec, Box 35.
 Morgan: J. Kvartič, Box 453.
 Meadowlands in okolico: Tony Semec, Box 213.
 Oakmont: John Ban, Box 355.
 Vandling: Jos. Čebular, Box 156.
 W. Newton: Jos. Zorko, R. F. D. 2, box 113.
 Wickhaven in okolico: Luka Kralj, Box 68.
 Yukon: Anton Lavrič, Box 8.
 Herminie: A. Bertl, Box 202. Anton Zornik.
 South Fork: August Orel, Box 363.

W. VIRGINIA.

Thomas: Frank Kocjan, Box 272. Louis Bartol, box 481.
 Pierce: Anton Vidmar, box 373.

WASHINGTON.

Black Diamond: Frank Steblay, Box 22.

WISCONSIN.

Kenosha: Frank Žeravec, Box 19, N. Newell St.
 Milwaukee: Joe Krainc, 369 — 1st Ave.
 West Allis: Jacob Oblack, 432 — 54th Ave.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Frank
 Zajc, 3639 W. 26th St., Fr. Udovich, 1844 So. Racine
 Avenue.
 Cicero: Anton Putz, 5028 W. 25th Place.
 La Salle: John Ermenc.
 Lincoln: Joseph Tičar, 628 Wichita Ave.
 Virden: Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarcu, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika izpuščano, naj se oglasi, pa bomo popravili imenik.

Upravnistvo.

CENIK KNJIG,

ki jih ima v zalogi Proletarec:

Razširite svoje znanje! Poučite se o socialnih vprašanjih. Razvedrite si duha! Naročite sledeče knjige in brošure.

Ethin Kristan: "V novo deželo"30
Ethin Kristan: "Svetovna vojna in odgovornost socializma"80
"Katoliška cerkev in socializem"30
"Pogled v novi svet"15
"Kdo uničuje proizvodnjo v malem"20
Socialistična knjižnica (dva zvezka) in naša bogastva10
"Zadružna prodajalna ali konsum"10
"O konsumnih društvih"10
Upton Sinclair: "The Profits of Religion" (v angleščini) vezano v platno	1.50
David Karsner: "Debs, His Life and Letters" (v angleščini)	1.60

"Don Correa", roman, spisal G. Keller, poslovenil dr. J. Glonar

"Za staro pravdo," spisal Fran. Erjavec

Ameriški družinski koledar 1919

Ameriški družinski koledar 1920

Naročilom priložite money order, poštne znamke ali gotovino. Poština je že všteta v teh cenah. Naročila naslovite na

PROLETAREC,

3639 W. 26th St.,

Chicago, Ill.

POZOR! == POZOR!

Ravnokar je izšla

krasna slika našega prvobornika za delavske pravice v Ameriki, E. V. Debsa.

Slika je v živih barvah, v velikosti 18x11½

in priporočamo, da jo nabavi vsak socialistični klub, vsako napredno podporno in prosvetno društvo in vsak posameznik; klubom in društvom bo služila za okrasek zborovalne dvorane, posameznikom pa za okrasek svojega doma.

Debsova slika na steni zborovalne dvorane ali na steni doma navdaja prostor z duhom, ki ga ta bojevnik zastopa tako iskreno, neomajano in nesebično, od kar ga je spoznal za pravega.

Slika je brez roma.

Cena tej krasni sliki je samo \$1.50 s poštnino vred.

Dobite jo pri TAJNIŠTVU J. S. Z.,

3639 W. 26th Str., Chicago, Ill.

BREZ VSAKEGA BLUFA.

Niti na misel nam ne prihaja, da bi blufali javnost in v zlato peno zavili nekaj bombastičnih fraz, ker tak špas se na vsezadnje ne izplača. Naša ponudba je resna in vsak, ki si želi zboljšati svoj položaj, naj vestno prečita našo propozicijo. In da ne bomo trtili vašega in našega časa, vam stavimo takoj v začetku nekoliko vprašanj, na katera si sami odgovorite, in potem, če se vam zdi umestno pišite za nadaljne informacije.

1. Ali vaš zaslužek presega letno \$5,000 in koliko ste vstanu položiti na stran za deževen dan?
2. Ste pripravljeni na krizo, ki prihaja in je-li vaša družina preskrbljena?

Če nimate povoljnega odgovora na ta vprašanja, potem poslušajte kako lahko zaslužite ne samo \$5,000 na leto, ampak tudi \$10,000 in še več, kako lahko postanete samostojni in neodvisni od kriz in delodajalcev.

NAŠA PROPOZICIJA.

V severovzhodnem delu države North Carolina imamo 82 sekšnov najboljših (in če rečemo NAJBOLJŠE, to tudi menimo) zemlje v Ameriki, kjer uspeva in obilo obroditi: koruza, pšenica, rž, ječmen, oves, tobak, bombaž, krompir, pesa, vrtna zelenjava, trta, vsakovrstno sadje, sploh vsi pridelki, katerim so vajeni rojaki, kjer je podnebje izvrstno in prikladno, kjer ni hude vročine in ne mraza, kjer je voda izvrstna, kjer je dovolj dežja skoz celo leto in kjer so vsi pogoji za uspeh.

Od teh 82 sekšnov je že 30 prodanih — ne spekulantom in neizkušenim ljudem — ampak izkušenim in uspešnim farmerjem in bankirjem iz Illinoisa, Iowe, Indiane, ljudem, ki prihajajo iz krajev, kjer so farme vredne od \$200 do \$800 akrov. In da bodo tudi Slovenci imeli priliko, rezervirali smo 10 sekšnov ali 6,400 akrov tega zemljišča za kolonizacijo Slovencev.

Po našem mnenju je 40 akrov dovolj za vsako družino in potemtakem pride v poštev samo 160 slovenskih familij, ki bodo postale gospodarsko neodvisne prej, ko si more kedo misliti.

Ali je to mogoče? Ali ne pretiravamo? — Prav nič! Čitajte, kaj pravi o tem našem projektu izkušen ameriški farmer, ki je danes vreden najmanj pol milijona dolarjev, čeprav je bil pred dobrimi dvajsetimi leti še navaden delavec brez centa v žepu.

PISMO IZKUŠENEGA FARMARJA.

Pismo prevedeno doslovno se glasi:

Grinnell, R. F. D. No. 3, 26. junija 1920.

Kako cenim J. & W. zemljišča v North Carolini? Če bodo skušnje praktičnega farmerja v kako pomoč, Vam z največjim veselje podam svoje odprto mnenje.

Tu v Grinnell, Iowa, imam farmo 760 akrov, vrednosti \$500 akrov, in kečar jaz rečem, da poznam dobro farmo, če tako vidim, potem mi smete po vsej pravici to tudi vrjeti.

Jaz sem skrbno in vestno preiskal zemljo, katero imate Vi na prodaj in pronašel, da je najboljša v Zedinjenih državah. In to je tudi vzrok, da sem kupil en sekšen (640) akrov tega Vašega sveta. Vaša zemlja, ki je vstanu producirati od \$500 do \$1,500 na akro na leto, kakor sem se osebno prepričal od farmerjev, katerih kmetije se držijo Vašega zemljišča, prekaša vse, kar imamo tukaj v Iowi ali pa Illinoisu. Prst, klima, moča in drugi položaji, ki so v Beauford in Martin okraju delajo to zemljo jako produktivno in zlagam se v mnenju z drugimi, da en akro Vašega zemljišča producira toliko kot štiri akri najboljšega sveta v Iowi ali Illinoisu. To mi je bilo dejansko demonstrirano v popolno zadovoljstvo.

Podnebje v tem kraju je izvrstno. Dovolj dežja pade, prst je naboljše kakovosti in transportacijska sredstva so dobra. Dne 15. junija 1920, ko sem jaz pregledoval Vaša zemljišča, sem videl lepo koruzo, ki je bila od sedem do osem čevljev visoka, medtem ko je bila naša koruza v Illinoisu in Iowi komaj par palcev iz zemlje. Farmerji v bližini Vašega sveta uspešno pridelujejo najboljši tobak, koruzo, bombaž, soy-fizol in grah, oves, pšenico, ječmen, peanuts, navaden in sladki krompir, peso, buče, kumare, dine, vsakovrstno vrtno zelenjavo, deteljo in alfalfo; vsak farmer ima trto, vsakovrstno sadje in redi mnogo svinj, ovac in koz. Pašniki so skoz celo leto zeleni.

Lansko leto, ko so farmerji dobivali okoli 95 centov za funt tobaka, so pridelali od \$500 do \$1,200 na akro tobaka. To leto bodo imeli še večji uspeh. Videl sem 250 akrov obsežno polje krompirja, ki je rodilo povprečno 77 sodov krompirja na akro. Farmer je napravil nad \$66,000 čistega dobička.

Kakovost prsti je taka, da je vstanu producirati maksimum z jako malim trudom. Prst znana kot "Bladen" in "portsmouth", se mi zdi najboljša za splošno farmovanje v severni Carolini.

Še posebej sem opazil, da je dovolj dobrega lesa za trg in domačo rabo na vsakem kosu Vašega zemljišča in da je sam les v resnici vreden veliko več, kot pa Vi zahtevate za zemljišče.

Mojeva sekšana, ki sem ga kupil od Vas, sedaj ne prodam niti za podvojno ceno in pri tem naj povdarim, da je ostalo Vaše zemljišče ravno tako dobro kot moj svet.

Ravno sedaj sem dokončal 53. rojstni dan. Svoje malenkostno premoženje sem si pridobil z farmarjivo in delom svojih rok, in če je kje kak priliki za tovarniškega delavca ali premogarja, da pride na pot Blagostanja in Neodvisnosti, se jim nudi sedaj, ko je še cena zemljišču njim dostopna.

Vas pozdravljam in ostajam s spoštovanjem

(Podpis) CHARLES WOLCOTT."

Tako Mr. Wolcott, izkušen ameriški farmer, ki je cel teden preiskoval naša zemljišča, osebno razgovarjal s farmerji in kupil 640 akrov od nas.

VELIK PROJEKT.

In rekli boste: Zakaj niso domačini pokupili tega sveta, če je zemlja res tako rodovitna, če je klima tako prijetna, itd. Razlog je ta: Ta svet je bil močvirjen in treba ga je bilo osušiti, posamezniku je bilo to nemogoče in zato se je ustanovila družba z velikim kapitalom, ki sedaj gradi kanale in pota in pripravlja zemljišče za naseljevanje. In ker se nahaja to zemljišče tako blizu velikih industrijskih krajev, kot je zapadna Pennsylvania, West Virginia, Ohio, itd., kjer prebivajo naši rojaki, ki delajo po ranih majnah, jeklarnah in tovarnah, kjer zaslužek res ni najboljši in ker vemo, kaj so vstanu storiti naši rojaki, zato smo se odločili dati jim priliko, da si odpomorejo in postanejo samostalni in od kapitalistov neodvisni za svoje življenje in kruh.

Vkljub temu, da tega sveta do sedaj nismo nikjer oglaševali, jo že trideset sekšnov prodanih izkušenim farmerjem iz Illinoisa, Iowe, Indiane, kjer so danes farme precej drage reči. To je najboljša spridevalo za naša zemljišča in prepričani smo, da bodo tudi naši rojaki storili isto kot so izkušeni farmerji, to je da bodo kupili in nagovarjali svoje prijatelje, da kupijo, kajti takega sveta in pod takimi okoliščinami in ugodnostmi se ne dobi vsaki dan.

Mi priporočamo, da se zbere več rojakov skupaj, izvolijo iz svoje srede moža, na katerega se zanesajo in ga pošljejo pregledati naša zemljišča.

Povdarimo še enkrat: Za slovensko kolonijo je rezerviranih samo 6,400 akrov, ali 160 kosov po 40 akrov, in kdor se želi opomoči, naj takoj, še danes piše dopisnico za nadaljne informacije.

Za nadaljna pojasnila pišite na

H. A. Skubic & Co.

Room 79 Metropolitan Block,

CHICAGO, ILL.

Advertisement.